

Eberew Eber buuj hã kerih do hahỹỹh

Ããs sa bahãnh P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hahỹỹh

¹ P'ooj ub, hajõõ nuu me ër wahë makũũh* hã P'op Hagä Do maher'oot ta ky n'aa rod rahe'oot do hã. Ta see hadoo tamaher'oot paah, ta see hadoo tamaher'oot ta see pé noo gó.

² Hỹỹ kä, da hë kä, ta T'aah hã ër tamaher'ood kãn. Ta T'aah mo haj'aa hã P'op Hagä Do pahuuuj wät paa badäk hahỹỹh, wë, sagõõh, papỹỹj, kama-rab na-ãäj hë. Sahõnh hë ta wë hanäng do ta T'aah gadoo da P'op Hagä Do ky däng.

³ Ta T'aah hã P'op Hagä Do kabaj'aa do kametëeh. Ta Yb, P'op Hagä Do hadoo né hë tii. Ta kyyh tak'ëp hejooonh doo me sahõnh hë tapahuuuj wät do tamatakëë, baad tabahado had'yyt hë hyb n'aa, baad tanado mahãnh. Nesaa do ër h'yyb gó hanäng do tado hõm do jawén paa bä, hỹ pong jé, P'op Hagä Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bä tabaso kãn, P'op Hagä Do bag'ããs doo bä.

⁴ Ããs sa bahãnh ti tanu gadäg kãn, tak'ëp tahyb n'aa jawyg däk do hyb n'aa ããs sa bahãnh P'op Hagä Do an'oo däk do hyb n'aa.

⁵ Ããs sa bahãnh tawén hadoo, dooh “Tah ỹ õm. A yb ỹ hado däk naga hë”, † P'op Hagä Do anoo bä ããs

* **1:1** Eber buuj sa wahë makũ tii. Ta wakãän tama erih do hyb n'aa, *ër wahë makũũh tawén näng*. Eber buuj sa uuh ti Judah buuj.

† **1:5** Saaw-Mo 2.7

sa hã. Dooh na-ãäj hẽ ããs hã “ÿ né da a Yb, òm kä Tah yÿ”,‡ tanoo bã. Ta T'aah hã ti tabaher'oot.

⁶ Ta kyy kerih do bód see hã hahÿÿ da P'op Hagä Do kyyh badäk hahÿÿ hã ta T'aah wah'ëëh hadoo do tamejũũ noo gó:

“ÿ karën sahõnh hẽ ããs raweh'ëëh.”§

⁷ ããs ky n'aa hã kä hahÿÿ da P'op Hagä Do kyyh:

“ããs karom yÿ, tabahëm do hadoo rabahadoo y an'oo bã.
Tëëg hõõ hadoo y an'oo bã na-ãäj hẽ karom yÿ hã”,
näng ta kyyh.**

⁸ Ta T'aah ky n'aa hã kä hahÿÿ da P'op Hagä Do kyyh:

“Òm da tabagã n'aa had'yyt hẽ, P'op Hagä Doo.
Mabag'ããs do hã baad mamoo wät.

⁹ Baad hadoo do ti makamahän doo.
Tak'ëp maganen'aak taw'ãäts hẽ nadoo doo.
Ti hyb n'aa P'op Hagä Doo, mah'yy kaha'eeh doo,
òm tasëew hõm,
tak'ëp mah'yy gadajang tan'oo bã a hata
mahänh.”††

¹⁰ Hahÿÿ da na-ãäj hẽ P'op Hagä Do kyyh ta T'aah ky n'aa hã:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,

‡ 1:5 2 Samuéw 7.14 § 1:6 Dew-Teronom 32.43. Saaw-Mo 97.7

** 1:7 Saaw-Mo 104.4 †† 1:9 Saaw-Mo 45.6-7

õm né ti sahõnh hẽ tadu dahäng noo gó badäk
hahỹỹh,
wẽ, papỹỹj, kamarab, sagõõh na-ããj hẽ pahuuj wät
doo.

11 Ta ti sahõnh hẽ gawatsik da.

Tii d' nado õm. Õm da awäd had'yyt hẽ.
Ji saroor ahãnh do hadoo badäk hahỹỹh,
wẽ, papỹỹj, kamarab, sagõõh na-ããj hẽ.

12 Ji hatsẽ ji apõõs doo da mabad'oo da sa hã.

Mawareem da, ji saroor ji wareem doo da.

Tii d' nado õm.

P'ooj ub mabawät doo da,
tii da mabawäd had'yyt hẽ da.

Doo makawareem bã.

Õm da awäd had'yyt hẽ.”‡‡

13 Doo noo gó ããs sa hã P'op Hagä Do her'ood
bã:

“Aso hup ỹỹ hẽnh, si ỹ mabag'ããs hyb n'aa a majĩĩ
ỹ nes'ëëm bã kä.”§§

14 ããs kä, sahee hedoo doo, P'op Hagä Do mejũũ
do moo bok do tii. P'op Hagä Do mejũũ ramasa hyb
n'aa ta jawén ta wẽ hedëp doo.

2

1 Ti hyb n'aa kä, ããs sa bahãnh Jesus bahadoo
do hyb n'aa, taw'ããts hẽ ta bahãnh baad ub ër hyb
n'aa matakëë ta ky n'aa hanäm do ër maa napäh do

‡‡ 1:12 Saaw-Mo 102.25-27 §§ 1:13 Saaw-Mo 110.1 hã takerii
däk tii. Ta T'aah hã tabaheer'oot ta tii.

hã, ta s'ee hënh, dawëë ta mahãnh ër h'yyb nawät hyb n'aa.

² Ky n'aa jaw'yyk né hë P'op Hagä Do kyyh p'ooj ub ããs Mosees sa hã ratab'ëës doo.* Sahõnh hë ta ti ky nadah'eeh doo, ty n'aa ges'yyk doo, raky nadaheeh do pénh né hë ragadoo paa baad nadoo do ta säm.

³ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, dooh da ër kedëëb bä P'op Hagä Do ji tarejãã do mahãnh, tak'ëp baad hadoo do ër ted'ëëp do ky n'aa hã ër hyb n'aa manatakä bä, ta hã ër hyb n'aa nap'eed bä. Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do né hë ti pooj jé sa hã tamaher'oot do ta ti ji ted'ëëp do ky n'aa. Ta jawén, Jesus kyyh maa napäh doo, te hub né hë tii, rametä kãn ër hã kä.

⁴ Ër hã ramaher'oot noo gó, ta metëë n'aa me, meuj n'aa näng doo me, tapehuunh doo me na-ããj hë P'op Hagä Do metä kãn te hub né hë tii. Ta Sahee hã hana do ji hajaa doo, tah'yyb däng doo da ji hã tanoo doo, ta tii me na-ããj hë tametëëh ta tii.

Ëër, ta wakããn bahadoo Jesus hado däk do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Dooh ããs sa hã tado bä P'op Hagä Do an'oo däk rabag'ããs hyb n'aa ta ti papuuj hedoo do ta karapee rababok doo bä, ta jawén hawät doo, ta ky n'aa babä bë ÿ ma erih doo.

⁶ Dooh ããs hã tan'oo bä ta ti rabag'ããs. Ti anäng P'op Hagä Do kyy kerih doo gó hahÿÿ da taher'oot doo:

“Dooh its ti ajyy.

* **2:2** P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do tii, pä gatsebak do hã kerih do paah.

Ti hadoo né hē sa hã mahyb n'aa esee, P'op Hagä
Doo.

Dooh its badäk hahÿÿ hã habong doo.

Ti hadoo né hē mahag'ããs sa hã.

⁷ ããs hyb n'aa jewyk do yd jé kanahën d'os hē ajyy
rahyb n'aa jewyk man'oo bã.†

Ti hadoo né hē, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk, tak'ëp
rakawehëë däk man'oo bã.

⁸ Sahõnh hã rabag'ããs man'oo bã”,‡ näng mä ta
kyyh.

Sahõnh hã rabag'ããs P'op Hagä Do an'oo bã kä,
dooh mad'aak pé rabanag'ããs péh. Tii d' tahado
né paawä, da hē dooh ër hapëë nä bã sahõnh hã
rabag'ããs.

⁹ Ta ti nepä né paawä ër hã, ër hapäh Jesus, ta hã ta
ti kerii däk do paa kaja däk doo. ããs hyb n'aa jewyk
do yd jé Jesus bahadoo dó P'op Hagä Do an'oo bã
paah, ji wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa
sahõnh hē sa hyb n'aa tadajëp hyb n'aa. Hÿÿ kä,
tahob wät do hyb n'aa paa dajëb, tak'ëp Jesus hyb
n'aa jawyk däk, tak'ëp takawehëë däk.

¹⁰ Taw'ãäts hē né hē P'op Hagä Doo, sahõnh hē
tahana doo, ta hyb n'aa sahõnh hē hawät doo,
Jesus hã tabad'oo doo: Jesus ahoop do hyb n'aa
baad had'op Jesus wén hado kän tan'oo bã, hajök
badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do taah
hedoo doo, ta sii ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang
rababoo padëëk hyb n'aa kä. Jesus sa h'yyb tym
dëëb P'op Hagä Do wë.

† **2:7** Hahÿÿ da na-ãäj hē tahajaa ji erii bã: “Banadawëët do noo
gó, ããs hyb n'aa jewyk do yd jé man'oo bã ajyy rahyb n'aa jewyk.”

‡ **2:8** Saaw-Mo 8.4-6

11 P'op Hagä Do hanaa né hē Jesus, tsyt hē P'op Hagä Do wē ji bawäd dāk hanoo doo. Ti hanaa na-ãj hē ji, tsyt hē P'op Hagä Do wē haboo dāk doo. Sét hanaa né hē eër. Ti hyb n'aa dooh Jesus nu mebyy bä “wakān haa” tanoo bä er hā,

12 hahỹỹ da ta Yb hā tabaher'oot noo gó:

“Ỹ maher'oot da a ky n'aa wakān haa sa hā.

Õm ỹ ma ejäm da sa hõõ gó, a hyb n'aa rakahet'aa doo bä.”§

13 Hahỹỹ da na-ãj hē ta kyyh: “Ta hā da ỹ h'yy kasadā”,** näng mäh. Tii bä ahõm nā ta kyyh: “Gëet hahỹ ỹỹ, karapé haa sa sii, hā ỹ P'op Hagä Do anoo doo”,†† näng mäh.

14 Ta karapee ramajyyw enäh do hyb n'aa, radab enäh do hyb n'aa, sa da hadoo Jesus bahado dāk. Tii d' tawén d'oo tadajep doo me tagawatsiig hõm hyb n'aa Dijab,‡‡ dajeb hejój wē näng doo,

15 er tabed'eëp hyb n'aa kä ji dajep ji jeỹỹm do mahānh. Dajeb ji jeỹỹm do hyb n'aa, sa karom he'ỹỹm doo gó habok do hadoo paa er p'ooj ub. Jesus er tabedëeb wät hỹỹ kä, baad ub, neỹỹm doo gó er babok hyb n'aa kä.

16 Wyt ta maab hē: Aj'yy Jesus wén hado dāk, Abaraām panaa hedoo do tamasa hyb n'aa. Dooh aās tamasa do hyb n'aa tado bä tii.

17 Ta wakān hed'op tawén hado dāk, sa ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät tabahadoo hyb n'aa P'op

§ 2:12 Saaw-Mo 22.22 ** 2:13 Isajas 8.17 †† 2:13 Isajas 8.18
‡‡ 2:14 Gereg kyy me ramaneëenh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanäng pé ti Dijab.

Hagä Do wë, sa hä t'yyd mehĩn doo, P'op Hagä Do wë baad had'yyt hë moo wät doo. Sa da hadoo tabahado däk paah, tadajëp doo me nesaa do ër moo bok do tabado hõm hyb n'aa.

¹⁸ Jesus ahob wät do hyb n'aa ta hä Dijab h'yyb tatuk noo gó, Jesus hajaa tamasa ba ji, da hë Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo. Tahapäh nyy da ji tamasa.

3

Mosees hyb n'aa jawyk do bahãnh Jesus hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa wakãh haa hedoo doo, tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew bong doo, ta jawén, hÿ pong jé ta pa bë babok hyb n'aa, taw'ããts hë Jesus hä bë hyb n'aa matakä. P'op Hagä Do ky n'aa rod ër wë tamejũ do tii. Ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'ããt P'op Hagä Do wë. Ti né hë ër h'yy kaha'eeh doo.

² Sahõnh hë ta hä P'op Hagä Do mejũ doo Jesus moo wäd wäd had'yyt hë, p'ooj ub Mosees moo wäd wät doo da sahõnh hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä.*

³ Mosees hyb n'aa jawyk do bahãnh Jesus hyb n'aa jawyk. Panyyg ky n'aa gó bë ÿ maher'oot: Tób ky n'aa etsëeh do bahãnh tób tama do ky n'aa etsëeh.

* **3:2** Tób P'op Hagä Do yd kahesé do pan'aa P'op Hagä Do ky gabuuj gó Mosees tamaa sooh do apäh ti *P'op Hagä Do tób n'aa*. *Ta see pé noo gó P'op Hagä Do karapee na-ããj hë ramaneëenh P'op Hagä Do tób n'aa*. *Ti hyb n'aa, "baad ub Mosees moo wäd wät P'op Hagä Do karapee sa mahang", tahanäng pé tii.*

⁴ Anyy né paawä sahõnh hẽ tób tahem'aa doo, ti bahãnh ti P'op Hagä Doo, sahõnh hẽ mo haj'aa nãng doo.

⁵ Mosees kä, P'op Hagä Do karom, baad tamoo wät paa sahõnh hẽ P'op Hagä Do mejũũ doo, tób ta yd kahesé do hã. Mosees moo wät do paa ta metëë n'aa P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hã.†

⁶ Kristo hã kä, P'op Hagä Do T'aah, baad tamoo wät P'op Hagä Do tób n'aa hadoo do hã kä. Ëër, Kristo hã h'yy ka'eeh do ti ta tób hadoo doo, neỹỹm doo me ër gadaa bä had'yyt hẽ ër hã taky dãng doo. Ër h'yy ganejë hõm bä ër pooj jé ër gada do hã, ër kasab'ee do hã.

Taw'ããts hẽ doohji aba bãji h'yyb ky n'aa hahỹỹh

⁷ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do kyy kerih do hã ta Sahee her'oot doo ða:

“Da hẽ, P'op Hagä Do kyyh bë maa napäh bã,

⁸ bë aba manä bë h'yyb, P'op Hagä Do wë rah'yy kawereem do paa da,

banawãng doo bã P'op Hagä Do rametyy noo gó.

⁹ Ta tii bã bë wahë makũ ỹ ramehet'yy,

40 ta baab noo gó rahapëë né paawä kabaj'aa do ỹ moo wäd wät do sa mahang.

¹⁰ Ti hyb n'aa ỹ kawajããn paa nanãng sa wë.

Hahỹỹ d' paa ỹ her'oot sa ky n'aa, ‘Ta s'ee hënh had'yyt hẽ sa h'yyb bawät.

† **3:5** Hahỹỹ da na-ããj hẽ tahajaa ji erii bã tii: “Mosees kä, P'op Hagä Do karom, baad tamoo wät paa sahõnh hẽ P'op Hagä Do mejũũ do P'op Hagä Do karapee tabahag'ããs bã. Mosees moo wät do paa ta metëë n'aa P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hã.”

Dooh rakarën bā rabok bā ÿ karën doo da', nāng paa kēh ÿÿ.

11 Ti hyb n'aa ÿ kawajãän doo me, ky kaneh'ÿÿt doo me, ÿ ky dāng hahÿÿh:

'Dooh da ÿ an'oo bā ÿ benām doo bā rajëë pā bā. Dooh da ÿ an'oo bā rakamehãäg ÿ ky dāng doo bā' ",‡ nāng P'op Hagä Do kyyh.

12 Wakān haa hedoo doo, bē hyb n'aa matakä nesaa bē h'yyb nahadoo hyb n'aa. Bē hyb n'aa matakä bē h'yyb kanae mahānh, P'op Hagä Do hawäd had'yyt do bē neréd mahānh.

13 Taw'ãäts hē bē sahōnh hē bē h'yyb enāw bē da hadoo doo, da hē ji P'op Hagä Do bats'yyt nā bā, bē see ta h'yyb baa mahānh nesaa do tamoo wät do ta hā wadii do hyb n'aa.

14 "Bē hyb n'aa matakä P'op Hagä Do bē neréd mahānh", ÿ wén mejüü bē hā, Kristo h'yyb hataa ër bahado dāk do hyb n'aa. Kristo h'yyb hataa né hē ëër, baad had'yyt hē ër h'yy kasadëë bā ta hā, pooj jé ër du doo noo gó baad ër h'yy kasadä doo da.

15 Hahÿ tabaher'oot bā, "Da hē, P'op Hagä Do kyyh bē maa napāh bā, bē aba manā bē h'yyb, P'op Hagä Do wē rah'yy kawereem do paa da",§

16 Jaa ti P'op Hagä Do kyyh maa napāh doo, ta wē h'yy kawereem doo? Sahōnh hē Esit häj n'aa bā naa Mosees manyyh do né hē tii.

17 Jaa wē P'op Hagä Do kawajãän 40 ta baab noo gó? Nesaa do moo bok do wē takawajãän. Banawäng doo bā daap sa kamag baboo hōm.

‡ 3:11 Saaw-Mo 95.7-11. § 3:15 Saaw-Mo 95.7-8

18 Jaa hã ta ky kaneh'ỹýt doo me P'op Hagä Do ky hadoo: “Dooh ÿ an'oo bã da ÿ benäm doo bã rajëë pä bã. Dooh da ÿ an'oo bã rakamehããg bã pa ÿÿ”? Ky nadah'eeh do hã ta ky däng tii.

19 Rah'yy kana'eeh do hyb n'aa né hẽ rawén nahajaa rajëë pä bã P'op Hagä Do benäm doo bã, ër hapäh.

4

1 Ti hyb n'aa, tanahänh nä do hyb n'aa ji P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, tabenäm doo bã ji h'yyb tym kameh'ããk doo, taw'ããts hẽ h'yyb eÿÿm doo me baad ër hyb n'aa matakëë, bë see nes'õõs hyb n'aa tii.

2 Ta tii d' bë ÿ wén maher'oot, banawäng doo bã sa hã ramaher'oot do paa da, ër hã na-ããj hẽ ramaher'oot P'op Hagä Do panyyg hanäm doo. Nanäng dooh ragado bã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, raky nadaheeh do hyb n'aa sa wób ky dah'eeh doo da.*

3 Ëër kä, P'op Hagä Do panyyg hanäm do ky dah'eeh doo, ër gadoo da P'op Hagä Do hanaa ji h'yyb tym kameh'ããk doo. Ky nadah'eeh do sa ky n'aa kä hahÿÿ d' paa P'op Hagä Do beher'oot:

“Ti hyb n'aa ÿ kawajãän doo me ky kaneh'ỹýt doo me ÿ ky däng hahÿÿh:
 ‘Dooh ÿ an'oo bã da ÿ benäm doo bã rajëë pä bã.
 Dooh da ÿ an'oo bã rakamehããg ÿ benyyw hõm doo bã.’ ”†

* 4:2 Pawóp hẽ ky dah'eeh paah, Kareb, Josuwéh häd enäh doo. Ta wób dooh raky dahé bã, rawén ganadoo P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. † 4:3 Saaw-Mo 95.11

Raky nadaheeh do hyb n'aa né hē rawén ganadoo sa h'yyb tym kameh'ããk doo. P'ooj ub paah, badäk hahÿ tadu dahäng noo gó P'op Hagä Do benyyw däk paa tii.

⁴ P'op Hagä Do benyyw däk paa ta ti ër wén hapäh, hahÿÿ da ta kyy kerih doo gó ta her'oot do hyb n'aa setsi däg kä ta ã ky n'aa hã, tapehuunh do jawén paa bä: “Setsi m' ta ã kä tamoo gawatsik. Setsi kä m' ta ã kä, P'op Hagä Do kameh'ããk tapehuunh do hyb n'aa.”[‡]

⁵ Ta ti ky n'aa né hē na-ããj hē ta her'oot hahÿÿ da taba her'oot bä: “Doo h ÿ an'oo bä da ÿ benäm doo bä rajëë pä bä. Doo h da ÿ an'oo bä rakamehããg ÿ benyyw hõm doo bä.”

⁶ P'op Hagä Do benyyw däk né hē ji baym do hood, ji h'yyb tym kameh'ããk doo bä. Pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ky n'aa hanäm do maa nap'ëëh doo, dooh raky dahé bä, ti hyb n'aa dooh ragado bä tii. Ti hadoo né hē, ti abok nä ta wób sa pooj jé P'op Hagä Do benyyw däk rabajëng hyb n'aa ta gó.

⁷ Ti hyb n'aa p'aa hënh P'op Hagä Do anoo ta tyw n'aa ji hã. Da hē ti tabanoo ta tyw n'aa ji hã. Hajõng ta baab jawén paa bä, raky nadaheeh do jawén paa bä, P'op Hagä Do ky däng paa ta tii, Dawi her'oot do hã, pooj jé ÿ erii wät doo. § Hahÿÿ d' ta kyyh:

“Da hē, P'op Hagä Do kyyh bë maa napäh bä, bë aba manä bë h'yyb”,^{**} näng mäh.

[‡] 4:4 Genesis 2.2 § 4:7 Pooj jé ÿ erii wät doo tawén näng, tég eh do 3 hã pawóp nuu me ta ti taberii wät do hyb n'aa. ^{**} 4:7 Saaw-Mo 95.7-8

⁸ Josuwéh tado bä paawä ti hanoo do rakameh'ãäk doo, hëej sa hã taky n'aa enooh do tado bä paawä rakameh'ãäk doo bä, dooh ta jawén P'op Hagä Do her'ood bä paawä ta see pé ky n'aa ji kameh'ãäk doo.††

⁹ Ti hyb n'aa kä, ti anyy däk tsyt hë kasëew däk do ji h'yyb tym kameh'ãäk doo, ta karapee hyb n'aa P'op Hagä Do benyyw däk doo.

¹⁰ Ta ti ji h'yyb tym kameh'ãäk do gad'oo doo, rakameh'ãäk da ramoo bok do jawén paa bä sa hã P'op Hagä Do karën doo, P'op Hagä Do kameh'ãäk doo da né hë tapehuunh do tabahajaa do jawén paa bä.

¹¹ Ti hyb n'aa kä, taw'ãäts hë tak'ëp ër hyb n'aa tam'aah ji h'yyb tym kameh'ãäk do P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ër gadoo hyb n'aa, nabuj keh'ũüm doo, ky nadah'eeh doo, p'ooj ub habong doo da ër nabok hyb n'aa.

¹² Ta ti ÿ wén her'oot, awät do hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh. Tahajaa tabad'oo P'op Hagä Do karën doo. Sën-jeer séd demuun tahãw padëek do bahãnh P'op Hagä Do kyyh hehãm do hadoo. Sën-jeer t'öp tabajëng doo da ji k'yy gahũün gó, t'öp P'op Hagä Do kyyh bajëng ji h'yyb tym gó. Sahõnh hë ji h'yyb gó hanäng do tametyy, sahõnh hë ji hyb n'aa newëe do tametyy.

¹³ Sahõnh hë P'op Hagä Do pahuunh do mahang dooh kejën pé P'op Hagä Do mahãnh. Sahõnh hë P'op Hagä Do bahapäh. Sahõnh hë wyt ta maab hë ta matym gó. Ta matym gó ër kametä däk da ër metëeh hyb n'aa ta hã nyy da ër baboo bok paah.

†† **4:8** Josuwéh ti Kanaãh häj n'aa hënh Isaraéw buuj mahũüm do paah.

Jesus ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë ky n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ti hyb n'aa kä, ti anäng do hyb n'aa Jesus, P'op Hagä Do T'aah, ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wë, hÿ pong jé P'op Hagä Do wë hajëë suun doo, taw'ääts hë dooh ër h'yy keréd bã Jesus ky n'aa ër gado däk do paa hã.

¹⁵ Taw'ääts hë ta tii hã ër h'yy kanerét ÿ wén näng, ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wë tabahapäh do hyb n'aa né hë ër h'yyb nahejooj. Tahapäh ër hã kametëeh doo, ti na-ãäj hë Nesaa Do Yb h'yyb tatuk do paa hyb n'aa sahõnh hã, ër Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo da né hë. Nesaa Do Yb h'yyb tatuk né paawä ta hã, dooh nesaa do Jesus hã.

¹⁶ Ti hyb n'aa taw'ääts hë h'yy kasadä doo me P'op Hagä Do ky enyym do wë ër bahõm,‡‡ ër tat'yyd mehĩn hyb n'aa, taky enyym doo gó ër tamasa hyb n'aa baad tanadoo noo gó ër hã.

5

¹ Sahõnh hë sa ky n'aa rod wahë n'aa P'op Hagä Do wë takasëew hõm sa wakään mahang, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do matym n'aa ta wë tamanaa hyb n'aa, sa masãh wób P'op Hagä Do hã tama ejuu hyb n'aa na-ãäj hë, nesaa do ramoo bok do kado hõm hyb n'aa.

² Sa da hadoo sa ky n'aa rod tabahadoo do hyb n'aa, sa nemuun h'yyb nahejoonh do hyb

‡‡ **4:16** Ji h'yy kasadä doo me ji ky n'aa etsëë, tahanäng pé ta wë ji bahõm doo.

n'aa, tahajaa kaja hẽ ta h'yyb tamahũũm bã h'yy gatamah do hyb n'aa hes'õõs do sa wẽ.

³ Sa da ta h'yyb nahejoonh do hyb n'aa, ta wakããn hyb n'aa had'yyt nado tama ejuu P'op Hagä Do wẽ. Ta hyb n'aa na-ããj hẽ ky n'aa jaw'yyk do mejũũ P'op Hagä Do hã tama ejuu, nesaa do tamoo wäd wät do kado hõm hyb n'aa.

⁴ Dooh hajaa pé ta daaj hẽ takasëew bã sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wẽ tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do ti hasëm tii, Arãw tasëew hõm do paa hadoo.

⁵ Ti hadoo Kristo hã. Dooh ta daaj hẽ takasëew bã, dooh ta daaj hẽ takawehëe bã sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do né hẽ tii, “Tah ÿ õm, hana ÿ õm”^{*} hanäng do ta hã.

⁶ Hahỹỹ da na-ããj hẽ Kristo hã P'op Hagä Do baher'oot ta kyy kerih do bód see hã:

“Sa ky n'aa rod wẽ ÿ had'yyt hẽ õm,
Merekisedek,[†] sa ky n'aa rod wẽ ÿ hadoo péh”,[‡]
näng mã ta hã.

⁷ Badäk hahỹỹ bã Jesus bawät noo gó tak'ëp taky n'aa etsëe P'op Hagä Do hã. Tak'ëp ta kyyh taky n'aa etsëe bã, haoot doo me na-ããj hẽ taky n'aa etsëe P'op Hagä Do hã, dajëb mahãnh ji hed'ëep do hã. P'op Hagä Do ky daheeh taky n'aa etsëe doo, Jesus ky dahé had'yyt hẽ do hyb n'aa ta Yb karën doo.

^{*} 5:5 Saaw-Mo 2.7 [†] 5:6 Genesis 14.17-20 hã takerii däk ta ti Merekisedek panyyg. [‡] 5:6 Saaw-Mo 110.4

⁸ P'op Hagä Do T'aah né hē paawä, nesaa do tahoop do hä tahapëë däk nyy d' tahanäng pé P'op Hagä Do hä ji ky daheeh doo.

⁹ Sahõnh hē ta Yb karēn do ta hä kaja däk bä kä, sahõnh hē ta hä ky dah'eeh do sa h'yyb tym dëeb tabahado däg kån. P'op Hagä Do pa had'yyt hē da rababok tan'oo bä kä.

¹⁰ Sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë, Merekisedek hadoo do Jesus bahado däk P'op Hagä Do an'oo bä.

Ji h'yy ganajëë hõm do Jesus hä ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Hajõng ti anyy däk paawä ta ti ky n'aa bë ÿ maher'oot hyb n'aa. Ti hadoo né hē, hejooñh ji maher'ood bä ta ky n'aa, nyyw hē bë h'yy ganahoot do hyb n'aa ta hä.

¹² Bãp peej däg bë h'yy kae däk do hyb n'aa Jesus hä, ta wób paawä bë ma metëek da hē ta ky n'aa. Ti hadoo né hē, dooh tagah'ood nä bä bë hä. Bë karēn p'aa hēnh ji ma metëek bë hä. Jããm hē pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa bë rama metëek do paa ji ab'aanh bë karēn. Karapee t'aah ta ÿÿn bii gamyyj karēn doo, ta tä nawëh nä do hadoo bëeh.

¹³ Bii karēn nä doo, karapee t'aah hadoo näh, ji hä P'op Hagä Do karēn do hä h'yy ganahoot nä doo.

¹⁴ Ta dab ti wahëh hedoo do sa tä. Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé tii: H'yy gah'ood däk do ramaa napäh sahõnh hē P'op Hagä Do kyyh. Sa h'yyb gó rahyb n'aa newë had'yyt hē do hyb n'aa, rahapëë däk ny hadoo do baad ub, ny hadoo do baad nadoo doo.

6

¹ Ti hyb n'aa, taw'ãäts hē ër hyb n'aa matakëë baad tagahoot hyb n'aa ër hä sahõnh hē ër hä

Kristo metëeh doo, baad er bahaja däk hyb n'aa. Taw'ãäts hē dooh er abaj had'yyt hē jããm hē pooj jé Kristo ky n'aa er rama metëek doo. Taw'ãäts hē dooh p'aa hēnh er abaj jããm hē pooj jé er ma kamet'ëeg wät doo, daap hadoo do ji moo wät do ji eréd hõm do ky n'aa hedoo doo, P'op Hagä Do hã ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hedoo doo,

² ji nu kemuun do ky n'aa hedoo doo, sa wahë n'aa sa moo radatoonh do sa nu gad'oo bã ky n'aa hedoo doo, dejëp do ragenä bong do ky n'aa hedoo doo, h'yy kana'eeh do P'op Hagä Do ky n'aa ety had'yyt hē do ky n'aa hedoo do na-ãäj hē. Er hapëë däk né hē sahõnh hē ta tii.

³ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do an'oo bã, er ma kametëek er nahapäh nä doo, er hapäh do takah'ũũm hyb n'aa, baad er bahaja däk hyb n'aa kã.

⁴⁻⁶ Ta ti ÿ wén her'oot, dooh tahaja bã kã p'aa hēnh P'op Hagä Do wë rah'yy kawereem bã Kristo tyw n'aa reréd bã, P'op Hagä Do panyyg hã rah'yy gah'ood däk do paah, P'op Hagä Do hanaa ramepëë däk do paah, P'op Hagä Do Sahee ragado däk do paah, P'op Hagä Do kyyh hanäm do ramepëë däk do paah, Kristo hejój ta jawén tabag'ãäs noo gó tametëeh do rahapëë däk do paa na-ãäj né hē. Kristo heréd hõm doo, dooh tahaja wäd bã p'aa hēnh rah'yy kawereem P'op Hagä Do wë, p'aa hēnh P'op Hagä Do T'aah b'aa kajatsëk do hã rabepëëm hadoo do hyb n'aa, sahõnh hē rabahapäh bã P'op Hagä Do T'aah ta wób raky n'aa rejãã ran'oo bã ta tii hã.

⁷ P'op Hagä Do ky n'aa edëng gëew naëng tõs gado had'yyt doo, ta danäh joom baad hawäng hanoo

doo.

⁸Tii d' nado gëew naeng hadoos do gado had'yyt né paawä jããm hẽ hawäng jawii hedoo doo, sasëng hedoo doo. Dooh gëew baad hadoo do tado bã. Edaa däk P'op Hagä Do ky n'aa wasee tii. Tagadëëg ub tagawats'iik tii.*

⁹Tii d' né ÿ baher'ood paawä najis haa, dooh h'yy gejë hõm do wób bë do bã hã ÿÿ. Baad hadoo do hã, ji h'yyb tym hedëp hanoo do hã bë h'yy kajäk, hã ÿÿ.

¹⁰Ta ti ÿ wén hapäh bë hã, taw'ãäts hẽ hadoo do hyb n'aa P'op Hagä Do bad'oo ji hã. Dooh da tamabaan bã bë moo bok do paah. Dooh da tamabaan bã ta hã bë kamahän do hyb n'aa ta karapee tsyt hẽ ta wë kasëew bong do bë masa do paah, da hẽ bë masa do na-ãäj né hẽ.

¹¹Ti hadoo né hẽ, ÿ karën paawä tsebé doo me, tak'ëp bë h'yyb hedoo doo me had'yyt hẽ bë bad'oo ta ti bë dajëb bã kä, baad bë gadoo hyb n'aa hÿ pong jé bë gahëen doo.

¹²Dooh ÿ karën bã bë nehõj padäg bã. Taw'ãäts hẽ P'op Hagä Do ky n'aa enooh do bë pooj jé gado däk do rababok doo da bë babok. Baad rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, h'yy ganajëng doo me rababok do hyb n'aa, ti ragado däg kãn P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo kä.

P'op Hagä Do moo wät né hẽ ji hã taky n'aa enooh do ky n'aa hahÿÿh

* **6:8** Gereg kyy me tabaher'oot, "Tagadëëg ub tagatang." Tagadëëg ub tagawats'iik tahanäng pé tii, Gereg kyy me. Gëew ky n'aa gó ji tamaher'oot Jesus hã h'yy ganejë hõm do sa ky n'aa, h'yy gejë hõm do sa ky n'aa na-ãäj hẽ.

13 P'ooj ub, Abaraãm hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh noo gó, ta daaj hẽ, ta häd gó taky däng, dooh taky kahỹyd bã Abaraãm bahapäh hyb n'aa. Dooh P'op Hagä Do bahãnh péh, ti hyb n'aa ta häd gó né taky däng.

14 Hahỹỹ da Abaraãm hã taky n'aa enooh: “Õm ÿ ky n'aa edëng né da. Tak'ëp da takanekan a panaa”,† nãng mä ta kyyh.

15 Tii bã h'yy ganajëng doo me Abaraãm gada do jawén paa bã, tagado däg kãn ta hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah.

16 Baad ji karën bã ji ky dëe bã, ji bahãnh hyb n'aa jawyk do hã ji ky däng, te hub né hẽ ji her'oot do ta wób rabahapäh hyb n'aa. Tii d' ji adoo bã, dooh ji raky sëew wäd bã.

17 Tii d' paa P'op Hagä Do bad'oo. Ky kanehỹýt doo me ta häd gó taky däng, sa hã taky n'aa enooh noo gó. Tii d' tawén d'oo, ta jawén taky n'aa enooh do gadoo doo, dooh sa hã P'op Hagä Do ky kahỹyd bã baad rabahapäh hyb n'aa.

18 Dooh P'op Hagä Do ahỹyd bã ta kyyh. Dooh P'op Hagä Do noo kanesa bã. Pawóp hadoo do P'op Hagä Do wén her'oot ër hã, ëër, ta wë kedëeb wät doo, ër h'yy kahejój däk hyb n'aa, ër pooj jé ër gada do ër nerét hyb n'aa.

19 Baad ër gahëen ta wë né da ër babok ta jawén. Baad ër gahëen do ër h'yyb tahej'oonh ër h'yy gejë hõm mahãnh. Marakate ta jawyyg n'aa mesoo do hadoo bah'ood ahëm hõm mahãnh hadoo ti ër h'yy kahej'oonh doo. Ta ti ër kahej'oonh doo, P'op Hagä Do hã takahej'oonh.

† 6:14 Genesis 22.17

²⁰ Ta tii bā, P'op Hagä Do matym gó Jesus ba-jëë suun ër hyb n'aa, ta majyyw me tabado hõm hyb n'aa nesaa do ër moo boo bok doo. Sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do tób n'aa gawakõ t'õp gadäk doo gó sa masãäh majyyw tamahej'ëeh do hadoo né tii. Tii d' Jesus bad'oo do hyb n'aa ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë tabahado däg had'yyt hë kä, sa ky n'aa rod Merekisedek hadoo péh.

7

Merekisedek ky n'aa hahÿÿh

¹ Panang Sarëm häd näng do wahë n'aa paa ta ti Merekisedek. P'op Hagä Doo, Ta Bahñh Hadoo Do wë sa ky n'aa rod. Abaraãm Merekisedek mamuun paa Abaraãm babaaj nä bā ta wób sa wahë n'aa sa warahén sii hë taj'aa ketsë jawén paa bā. Tii bā m' Abaraãm Merekisedek ky n'aa edëë gëët.

² Ti m' Abaraãm bets'ëë hõm ta hã ta majÿÿ hã tado hõm do uuh. Ji moo sahõnh hë ken'yyh do sét hë ken'yyh tets'ëë dāk mä Merekisedek hã. “Sa wahë n'aa, baad had'op do moo hew'ëët doo”, tahanäng pé ti Merekisedek. Sarëm bā wahë n'aa m'. Sarëm bā wahë n'aa, “Sa wahë n'aa raka-manajë bong hanoo doo, rah'yyp enyyw padëek hanoo doo”, tahanäng pé tii.

³ Dooh ji ky n'aa napëë bā ta yb, ta ÿÿn. Dooh ji ky n'aa napëë bā ta wahë makū tahana doo. Dooh na-ãäj hë ji ky n'aa napëë bā tabenäng do ky n'aa, tadajëp do ky n'aa. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod

had'yyt hẽ P'op Hagä Do wë,* P'op Hagä Do T'aah sa ky n'aa rod had'yyt hẽ tabahadoo doo da.

⁴ Bë hyb n'aa newë, tak'ëp tahyb n'aa jawyk Merekisedek. Abaraãm, ër wahë makũũh, hyb n'aa jawyg né paawä, tets'ëë hõm ta majĩ hã tado hõm do uuh Merekisedek hã. Ji moo sahõnh hẽ ken'yyh do sét hẽ ken'yyh tets'ëë däk mä ta hã.

⁵ Rewi panaa wób, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë hedoo doo, ti rahajaa ragahëën bã sa wakããn wë hanäng do uuh, Abaraãm panaa had'yyt né paawä. Tii d' tawén hadoo, tii da Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do hyb n'aa.

⁶ Merekisedek, Rewi panaa nado né paawä, tagado däk Abaraãm wë hanäng do uuh. Ti m' Merekisedek ky n'aa edëë gëët Abaraãm, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do gado däk do paah.

⁷ Hỹĩ kã, wyt ta maab hẽ hahỹĩh: Ta bahãnh hyb n'aa jawyk do tii, ta yd jé hyb n'aa jawyk do taky n'aa edëng doo.†

⁸ Rewi panaa, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë, sa wakããn wë hanäng do uuh gah'ëën doo, ajyy ub tii. Rawehëh padëek bã radejëp. Merekisedek kã, Abaraãm wë hanäng do uuh gadoo doo, edëb had'yyt hẽ P'op Hagä Do kyy kerih do metëëh. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod Rewi panaa sa bahãnh tii.

⁹ Hahỹ hyb n'aa na-ããj hẽ Rewi panaa sa bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji wén hapäh: Rewi panaa, sa wakããn wë hanäng do uuh gah'ëën doo,

* **7:3** Ji ky n'aa nanapäh do hyb n'aa tabenäng doo, tadajëp doo, awäd had'yyt hẽ hadoo, dajëb né paawä tii. † **7:7** Abaraãm bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji bahapäh ta tii hã.

ti na-ããj hẽ repaag hõm hadoo Merekisedek hã sa wẽ hanäng do uuh, dooh nä né paawä Rewi ti noo gó. Merekisedek hã Abaraãm ep'aak do hã rabepaag hõm. Hahỹ hyb n'aa tahajaa ji her'oot tii:

¹⁰ Abaraãm Merekisedek mamuun noo gó, Abaraãm hã nä ta panaa see Rewi.

¹¹ Takaja däg bä paawä sahõnh hẽ P'op Hagä Do karën do Isaraéw buuj sa ky n'aa rod Rewi hana do ramoo bok do hã, dooh hyb n'aa pé P'op Hagä Do asëm sa ky n'aa rod see Merekisedek hadoo péh, Arãw hadoo pé nadoo doo. Rewi panaa, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod hedoo do radu doo noo gó ramoo bok doo, P'op Hagä Do an'oo däk Isaraéw buuj sa hã ta ky n'aa jaw'yyc doo. Ta ky n'aa jaw'yyc do mahang tamaher'oot nyy da Rewi panaa ramoo bok ta wẽ.

¹² Ti hyb n'aa, ta see pé sa ky n'aa rod takahỹyd bã, ta nemuun né hẽ ky n'aa jaw'yyc do kah'ỹyt.

¹³ Ky n'aa jaw'yyc do kahỹyd däg kãn ẽr wén hapëë kãn, Jesus ẽr Wahë N'aa, ta ky n'aa P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do paah, dooh Rewi panaa tado bã. Jakóh t'aah see panaa tii. Ta ti sa mahang dooh noo gó taganä bã sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wẽ.

¹⁴ Ta ti ỹ wén her'oot, wyt ta maab hẽ do hyb n'aa, Judah häd näng do hanaa Jesus ẽr wahë n'aa. Sa ky n'aa rod ky n'aa Mosees her'oot noo gó, dooh Judah panaa hã taky dëë bã sa ky n'aa rod rabahadoo hyb n'aa.

¹⁵ Wyt ta maab hẽ, takahỹyd kãn ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wẽ, Rewi panaa nado wäd. Ti hyb n'aa takahỹyd däg kãn na-ããj hẽ ky n'aa jaw'yyc

doo, ji ky n'aa rod seeh, Merekisedek hadoo pé kaja dāk do hyb n'aa kā.

¹⁶ Ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wë ti tawén bahado dāk, Rewi panaa hyb n'aa nado, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo da. Ji ky n'aa rod Jesus wén hado dāk P'op Hagä Do wë, takabaj'aa do hyb n'aa, tawäd had'yyt do hyb n'aa.

¹⁷ Tii d' tawén hadoo, hahỹỹ da P'op Hagä Do ky hadoo do hyb n'aa paa ta hã:

“Sa ky n'aa rod had'yyt hē da wë ỹỹ òm,
Merekisedek, sa ky n'aa rod wë ỹỹ hadoo péh.”‡

¹⁸ Ti hyb n'aa kā, ta ky n'aa jaw'yyk do pooj jé kan'oo dāk do kado hõm kãn hỹỹ kā nahejoonh do hyb n'aa. Dooch tahajaa péh.

¹⁹ Dooch noo gó Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bã baad had'op ji bahadoo, P'op Hagä Do wë ji bahõm hyb n'aa. Ti bahãnh baad hadoo do ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do an'oo dāk hỹỹ kā. Ta ti ta tyw n'aa me èr hajaa èr kaja bã P'op Hagä Do wë.

²⁰ Ta ky kaneh'ỹỹt doo me ta häd gó P'op Hagä Do ky däng paa ta ti papuuj hadoo do taban'oo dāk noo gó. Rewi panaa sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë rabahado padëek noo gó, dooch ta häd gó P'op Hagä Do ky dëe bã tanah'ỹỹt sa hã tanoo do ramoo bok doo.

²¹ Jesus kā ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahado dāk bã, ta ky kaneh'ỹỹt doo me P'op Hagä Do ky dëe kãn tanah'ỹỹt doo. Hahỹỹ da ta kyyh ta hã:

“Baad ỹ ky däng hahỹỹh,

‡ 7:17 Saaw-Mo 110.4

dooh ÿ h'yy kahÿÿd bã:

'Sa ky n'aa rod had'yyt hẽ òm wẽ ÿÿ.' "§

²² Ky kaneh'ÿÿt doo me Jesus hã P'op Hagã Do ky däng do hyb n'aa, pooj jé Mosees hã taky n'aa enooh do bahãnh baad ub hÿÿ kã ta tyw n'aa papuuj P'op Hagã Do wẽ ji tamahũũm doo, ji hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo. Jesus hyb n'aa takaja dāk né hẽ ji hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo.

²³ Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do hã kã, ta see dajëb bã paah, takah'ÿÿt paa ta seeh. Sa wahë n'aa gó radejöp do hyb n'aa, dooh sét ub haja bã P'op Hagã Do wẽ tamoo wäd had'yyt bã.

²⁴ Tii d' nado Jesus. Jesus awäd had'yyt hẽ do hyb n'aa, ji ky n'aa rod had'yyt hẽ P'op Hagã Do wẽ.

²⁵ Ti hyb n'aa, baad tabahajaa tedëeb bã ta hyb n'aa P'op Hagã Do wẽ hah'ũũm doo. Awäd had'yyt hẽ, sa hyb n'aa taky n'aa etsëë hyb n'aa.

²⁶ Ti hadoo pé né hẽ ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do ji karën. Baad tabahajaa ër tamasaa bã sahõnh hã. Baad ub ti P'op Hagã Do matym gó. Dooch baad nadoo do tamoo wäd bã. Dooch nesaa pé ta hã. Nesaa do moo bok do h'yyb nahado. Hÿ pong jé sahõnh hẽ sa bahãnh tabahadoo P'op Hagã Do an'oo bã.

²⁷ Dooch hyb n'aa pé sa ky n'aa rod wahë n'aa wób rabahed'oo doo da tamoo wäd bã. Ta ãh hã had'yyt hẽ P'op Hagã Do hã rama ejuu paa tii. Pooj jé, sa daaj hẽ nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama hej'uu, tii bã sa wakãän, Isaraéw buuj nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama eju kãn. Tii d'

nado Jesus. Sét nuu me ub nesaa do ta wób ramoo bok do sām tan'oo dāk P'op Hagä Do hã, ta daaj hē takan'oo dāk noo gó sa hyb n'aa tadajëp hyb n'aa.**

²⁸ Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do hã, ajyy sa da hadoo do nemuun h'yyb nahej'oonh do rakasëew dāk sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë rabahadoo hyb n'aa. Tii d' nado P'op Hagä Do ky kaneh'ỹýt doo me taky däng do hã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do jawén kan'oo dāk doo. Ta T'aah tasëew dāk ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do tabahadoo hyb n'aa kä. Baad had'op had'yyt hē ta T'aah bahadoo P'op Hagä Do an'oo bä.

8

Jesus ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wë ky n'aa hahỹỹh

¹ Hahỹ ti bē ỹ maher'oot do mahang tak'ëp baad hadoo doo: Ti anyy dāk né hē ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät doo. Hỹ pong jé, P'op Hagä Doo, Sahõnh Ta Bahãnh Hadoo Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bä tabaso dāk.

² P'op Hagä Do matym gó, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mo haj'aa bä ër ky n'aa rod moo wät, badäk hahỹỹ bä sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ajyy ratamaa sooh doo bä nado.*

³ Sahõnh hē ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do†

** **7:27** Dooh hyb n'aa pé hajõõ nuu me tii d' tabad'oo. * **8:2** Esodo bód, tég eh do 26 hã takerii dāk ta ti sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ky n'aa. Ta ti yt hã nado Jesus moo wät. † **8:3** Isaraéw buuj hã rama erih do hahỹỹh. Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do sa ky n'aa taheer'oot tég nad'ëed is do 3 hã.

rasëm P'op Hagä Do matym n'aa P'op Hagä Do wë tamanaa hyb n'aa, sa masããh wób P'op Hagä Do hã tama ejuu hyb n'aa na-ããj hë. Ti hyb n'aa taw'ãäts hë Jesus Kristo na-ããj hë manaa P'op Hagä Do matym n'aa.

⁴Badäk hahÿÿ bä Jesus awäd nä bä paawä, dooh sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tado bä paawä, anyy däk do hyb n'aa Rewi panaa P'op Hagä Do hã rama ejuu doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da.

⁵Sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa, hÿ pong jé hanäng do häd hadoo do katamaa sooh do yt hã ti ramoo heb'ook. Dooh P'op Hagä Do bawät do heh'äät do tado bä ta ti tób ta yt hã ramoo bok do ër wén hapäh, hahÿÿ da Mosees P'op Hagä Do maher'oot do paa hyb n'aa: “Mamoo wäd ta tii, hahÿÿ waëë hã a hã ÿ metëëh do hadoo da, mahapäh do hadoo né hë.”[‡] Heh'äät doo, hÿ pong jé tii.

⁶Baad ub né paawä sa ky n'aa rod Rewi häd näng do panaa ramoo bok doo, tak'ëp baad ub ti bahñnh Jesus ër ky n'aa rod moo wät doo. Tii d' tawén hadoo, ta tyw n'aa papuuj ta hyb n'aa P'op Hagä Do wë ër kajaa Jesus anoo doo, p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'oot do bahñnh do hyb n'aa. § Tak'ëp baad ub ti bahñnh na-ããj hë ër hã taky n'aa enooh doo.

⁷Pooj jé Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood

[‡] **8:5** Esodo 25.40 **§ 8:6** Hahÿÿ d' tahanäng pé ti rakaner'oot do ky n'aa: Sinaih waëë hã P'op Hagä Do anoo paa sa hã ta ky n'aa jaw'yyk doo. Isaraéw buuj raky dahé bä, P'op Hagä Do ky n'aa edëng sa hã, taky däng paah. Tii bä ta kyyh ragadoo. “Äã ky daheeh da”, näk sa kyyh P'op Hagä Do hã.

wät do an'oo bä paawä, baad ub sahõnh hẽ taba-
hadoo hyb n'aa, tii d' tado bä paawä, dooh hyb n'aa
pé paawä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do ky n'aa
enooh péh.

⁸ Tii bä, P'op Hagä Do bahapäh bä, dooh né hẽ
raky dahé bä Mosees sa sii takaner'ood wät doo,
hahỹỹ da ta kyyh:

“Ti awät bë pooj jé papuuj Isaraéw buuj sii ỹ
kaner'oot doo,
Judah buuj sa sii na-ããj hẽ.
Ta tyw n'aa papuuj ỹ anoo da sa hã.

⁹ Sa wahë makũ sa sii ỹ her'ood wät do paa nahado
da tii,
ỹ man'yyh noo gó Esit bä naa.
Raky nadaheeh do hyb n'aa paa sa sii ỹ ber'ood
wät doo,
ỹ eréd hõm paa sa wahë makũũh”, näng mä Tak'ëp
Hyb N'aa Jawyk Doo.

¹⁰ “Hahỹỹ da ta tyw n'aa papuuj
ta jawén Isaraéw buuj sa hã ỹ metëeh doo:
Sa h'yyb gó da ỹ banoo ỹ ky n'aa jaw'yyk doo.
Sa h'yyb tym gó da ỹ berih hadoo da ta tii.
Ỹ da P'op Hagä Do rah'yy kaha'eeh doo.
Karapé haa d' tii.

¹¹ Ti noo gó da,
dooh hyb n'aa da rama met'ëëg wät sa da hadoo do
këh ỹ n'aa hã.
Dooh hyb n'aa da sa wakããn rama met'ëëg wät pé
ỹ rabahapäh hyb n'aa.
Sahõnh hẽ da ỹ rabahapäh.
Hyb n'aa sakog is doo, hyb n'aa jewyk do sii hẽ ỹ
da rahapäh.

12 Tii d' tawén hadoo,
 ỹ mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do
 paah.

Dooh da ỹ hyb n'aa es'ee wäd bä nesaa do ramoo
 bok do paa.”** Näng mä Tak'ëp Hyb N'aa
 Jawyk Doo.

13 Sa sii takaner'oot do papuuj P'op Hagä Do
 ky däng do hyb n'aa, tado hõm pooj jé sa sii
 takaner'ood wät do paah. Ta säg däg tii. Edah
 tagawatsik. Ta tyw n'aa papuuj tan'oo däk.

9

*Badäk hahỹỹ hã P'op Hagä Do raj'aa etsë do ky
 n'aa hahỹỹh*

¹ Ti anäng paa pooj jé Mosees sa sii P'op Hagä
 Do kaner'ood wät do paa ky n'aa jaw'yyk doo, ji
 hã metëëh do nyy da P'op Hagä Do wë ji kajaa, ta
 hã ji hyb n'aa jaw'yyk hyb n'aa. Ti anäng paa na-
 ããj hë badäk hahỹỹ bã P'op Hagä Do raj'aa etsë do
 tób n'aa, P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa
 ramaneëënh doo.

² Sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa katamaa
 sooh do yt hã, ta gawakõ tsyt hë P'op Hagä Do wë
 kasëew däk do ramaneëënh doo gó tagadahäng ta
 bag tyng, pãw tyng n'aa, P'op Hagä Do matym gó
 kametëëh do pãw n'aa na-ããj hë.

³ Ta baa besuu n'aa bahãnh tagadäk ta gawakõ
 tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk do heh'äät doo.

⁴ Tii bã tabahäng k'ããts tæg gabarëëh do s'ëeb
 buu benyym do rabahej'uu do tyng n'aa. Tii bã

** 8:12 Jeremijj 31.31-34

tabahäng ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa na-ãäj hē. K'ãäts tēg gabarēeh do ta hã. Tii gó rabat'oonh hahÿÿh: Manah häd näng do hood k'ãäts gabarēeh do s'ēeb, Manah ta gó, Arãw tatu n'aa ta ts'ooh genä hōm doo, pä gatsebak do na-ãäj hē ta hã Jawéh ky n'aa jaw'yyk do kaherih doo.

⁵ Ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa jó rabab'ēeh kabaj'aa do kēg enäh do heen n'aa kerubīm ramaneēēnh doo. Ta ti ganahaang gó P'op Hagä Do hejój kametēeh. P'op kerubīm kēg ragadabēeh, p'op naa sa kēg me rajasuu hyb n'aa ta ty gatsē. Ta tii bā, ta ty gatsē jó, P'op Hagä Do awug hōm nesaa do Isaraéw buuj ramoo bong doo. * Hÿÿ kã, babã ÿ erih do hã, dooh né paawã tahaja bã sahōnh hē ta ti hedoo do ky n'aa bē ÿ maher'ood bã,

⁶ tii da né hē sahōnh hē ta ti ragadebēeh sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hã. Ta gawakō pooj jé gadäk doo gó sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wē rabahej'ēeh ta tii bã P'op Hagä Do wē ramoo heb'ooh do ramoo bok hyb n'aa.

⁷ Ta gawakō t'ōp gadäk doo gó jããm hē hajēē suun sa ky n'aa rod wahē n'aa heh'ãät doo. Sét ta baab ken'yyh sét nuu me tabajēng ta tii bã. Tabajēē suun bã, tamajē had'yyt hē sa mas'ãã booj yb aj'yy majyyw P'op Hagä Do kahesé doo bã,

* **9:5** Ta noo gatsē pong jé P'op Hagä Do kahesé sa hã. Ta ti tabasoo bã Isaraéw buuj sa rod n'aa P'op Hagä Do wē wahē n'aa rabana nesaa do ramoo bong do P'op Hagä Do bawug hōm hyb n'aa, takajesu däk hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta noo gatsē na-ãäj hē ramaneēēnh **“kajesu n'aa noo gatsē n'aa”**, kajesu däk do hadoo do hyb n'aa nesaa do sa h'yyb gó hanäng do paah.

h'yy gatamah doo gó nesaa do tamoo wät doo, ta wób moo bok do na-ããj hẽ kawug hõm hyb n'aa. Majjyw tamanajë bã, dooh né hẽ tahaja bã tajëë bã tii bã.

⁸ Ta tii hã P'op Hagä Do Sahee metëeh hahÿÿh: P'ooj ub, sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ky n'aa jaw'yyk do yt hã rababok nä bã, dooh sa hã tagasëets nä bã ta tyw n'aa hadoo ta gawakõ tak'ëp P'op Hagä Do wë kasëew däk doo hënh. Dooh tagasëets nä bã sa wë ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë tahanäng pé tii.

⁹ Da hẽ Kristo hã kaja däk do metëe n'aa ub sahõnh hẽ ta tii. Dooh P'op Hagä Do matym n'aa ramehen'aa doo, dooh sa masãh majjyw ta wë ramahen'aa do na-ããj hẽ tahaja bã baad tabahado däk tan'oo bã P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk do sa h'yyb.

¹⁰ Jããm hẽ ji awëh, ji awa, ji eëek do ky n'aa ub tii. Jããm hẽ naëng me sa hã renäm do ky n'aa tii. Papuuj kajaa do pooj jé ky n'aa jawyyg n'aa tii. Dooh t'õp ji h'yyb tenyyw bã.

Jesus majjyw ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Kristo kä, baad hadoo do ta tyw n'aa papuuj kaja däk do hã ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë tabahadoo noo gó, dooh tajëë suun bã P'op Hagä Do tób n'aa gó badäk hahÿÿ bã ajjy tamaa sooh doo gó, sa ky n'aa rod wób rabahed'oo doo da. Kristo bajëë suun tak'ëp baad tabahadoo bã. Hÿ pong jé, P'op Hagä Do matym gó né hẽ tabajëë suun.

¹² Kabara majjyw, booj yb taah majjyw nado ti t'ĩ hënh tamajë sun doo, sa ky n'aa rod wób

rabahed'oo doo da. Ta majyyw né ti tamajë sun doo, tan'oo däk doo. Sét nuu me tii d' tabad'oo, P'op Hagä Do wë ër tabedëëb had'yyt hë hyb n'aa. Dooh hyb n'aa p'aa hënh tabab'aanh péh.

¹³ Kabara majyyw, booj yb aj'yy majyyw, booj yb taah yÿnh raju däk do paa ooj naëng mahang kamekuuj däk do na-ãäj hë, ta wób sa hã sa ky n'aa rod ratsawyh bä, baad rabahado padëëk p'aa hënh. J'ooj hë né paawä rabenyyw bong ratsawyh wät do an'oo bä,[†] p'aa hënh rahajaa P'op Hagä Do tób n'aa hënh rabahôm.

¹⁴ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, tak'ëp ta bahãnh Kristo majyyw ër h'yyb tabenäm nesaa do ji moo wät do dajëb hanoo do mahãnh, P'op Hagä Do hedëb had'yyt do wë ër moo bok hyb n'aa kä. P'op Hagä Do Sahee hawäd had'yyt do hejój gó ta daaj hë Kristo kan'oo däk P'op Hagä Do hã tadajëp noo gó. Dooh nesaa pé ta hã.

¹⁵ Ta ti hyb n'aa kä, Kristo né hë ti ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë gasëëts hõm doo, P'op Hagä Do asëëw hõm do ragadoo hyb n'aa nahãnh doo, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do sa hã. Tadajëp do me tabedëëb kãn tii, Mosees ky n'aa jaw'yyc do sa hã mejũũ do noo gó nesaa do ramoo bok do paa mahãnh.

¹⁶⁻¹⁷ Ky n'aa jaw'yyc do ta see erii bä tametëeh

[†] **9:13** Mosees ky n'aa jaw'yyc do hyb n'aa, dooh rahaja bä P'op Hagä Do tób n'aa hënh rahôm bä tób kamag nãng do yt hã hewäd nã doo, kamag hã, dajëp do paa k'yy hã na-ãäj hë moo dãng doo. Rabenyyw bong hyb n'aa, p'aa hënh P'op Hagä Do tób n'aa hënh rabahajaa rabahôm hyb n'aa, ratsawyyh sa hã booj yb taah yÿnh hahiin do raju däk do paa ooj naëng mahang kamekuuj däk doo. Ta ti ky n'aa ti babä tahe'oot doo.

hyb n'aa ta me jaa wë tabaym ta ma paa tadajëp jawén paa bä, jããm hë wë ym do gadoo ta ma paah, ta hã ky n'aa kenoo do paa dajëp bä kä. Dajëp né hë sahõnh hë rabahapäh bä, tii bä kerih do paa ky n'aa jawyyg däg kãn. Kerih do mo haj'aa näng do edëb nä bä, dooh kerih do ky n'aa kajawyyg nä bä.

¹⁸ Tii da p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät do hã. Jããm hë tahyb n'aa jawyg däk sa mas'ãã see radaj'ëëp do jawén paa bä. Ta majyyw hyb n'aa taky n'aa jawyg däk P'op Hagä Do ky däng doo. Hahÿÿ d' paa tii:

¹⁹ Sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees maher'ood wät do jawén paa bä m' Isaraéw buuj sa hã, tado däk mä jawii isop häd näng do mooh, b'éé wii hahiin do sii hë m', ti m' tadatu booj yb taah wób majyyw naëng mahang kamekuuj däk doo gó. Ti m' P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó tatsawyyh, ti m' Isaraéw buuj sa hã tatsawyh hõm mä na-ããj hë.

²⁰ Ti m' Mosees ky hadoo sa hã: “Jawéh kaner'ood wät do bë sii metëë n'aa hahÿ majyyw. Ta kyyh bë gado däk, bë kyyh Jawéh gado däk na-ããj hë hahÿ majyyw metëëh”, † näng mäh.

²¹ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó majyyw tatsawyh hõm doo da, tatsawyh wät na-ããj hë P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa hã, sahõnh hë ta nahëë jó, sahõnh hë ta gó hanäng do jó na-ããj hë.

²² P'eets hë paawä sahõnh hë takenyyw däk P'op Hagä Do wë sa masããh majyyw hyb n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk doo gó takerih. Majyyw takanan'oo däg bä, dooh takawug hõm bä nesaa

† 9:20 Esodo 24.8

do ji moo wät doo. Tii da né hě Mosees ky n'aa jaw'yyk do baher'oot.

²³ Tii da né hě nag'aap hě ỹ etsén wät do renäm paa P'op Hagä Do mejũũ, jããm hě hỹ pong jé hanäng do heen n'aa hado né paawä ta tii. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, hỹ pong jé hanäng doo, heh'äät doo, jããm hě takenyyw däk tak'ëp baad hadoo doo me, ji masããh majyyw bahãnh baad hadoo doo me.

²⁴ Ti hyb n'aa, dooh Kristo ajëë suun bä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëew däk do ajyy ratamaa sooh doo gó. Hỹ pong jé hanäng do heen n'aa ub ta tii. Hỹ pong jé né hě taheh'äät bä kä Kristo bajëë suun, tanu dëë kãn, t'ĩ hënh P'op Hagä Do matym gó ër taky n'aa etsëë hyb n'aa.

²⁵ Dooh hajõõ nuu me hỹ pong jé P'op Hagä Do matym gó Kristo ajëë suun bä ta daaj hě takan'oo däk hyb n'aa, sa ky n'aa rod wahë n'aa Rewi panaa rabahed'oo doo da. Sét ta baab kenäh had'yyt hě sa mas'ãã majyyw me rabahej'ëëh tii, P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëew däk doo gó.

²⁶ Hajõõ nuu me ta daaj hě Kristo kan'oo däg bä paawä, hajõõ nuu me Kristo bahob wät paawä badäk hahỹ P'op Hagä Do pahuunh noo gó naa. Dooh tii da Kristo adoo bä. Sét nuu me ub, tabedaa däk bä kä badäk hahỹ hã ji hawät do gawatsig hõm noo gó, Kristo kaja däk ta daaj hě takan'oo däk doo me, tadajëp doo me nesaa do tabawug hõm hyb n'aa. Dooh hyb n'aa p'aa hënh tabab'aanh péh.

²⁷ Sahõnh hě ji, sét nuu me né hě ji dajëp. Ji dajëp jawén paa bä kä P'op Hagä Do ky däng da nyy da ji

tabad'oo, baad tado bä, baad tanado bä.

²⁸ Ti hadoo, sét nuu me Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, ta daaj hẽ takan'oo däk dajëb hã, ta dajëp doo me, ta majyyw me, nesaa do hajök do ramoo bok do tabawug hõm hyb n'aa. P'aa hẽnh da Kristo kajaa. Nesaa do ji moo wät do hyb n'aa nado tii kä. P'aa hẽnh tawén kaja kän da, ta hã gad'aa do tamahũm hyb n'aa P'op Hagä Do wë kä, ta tii bä raboo had'yyt hẽ hyb n'aa kä.

10

Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm do ky n'aa hahỹh

¹ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Isaraéw buuj hã kan'oo däk do paah, baad hadoo do P'op Hagä Do ky däng do ta jawén kajaa do maëts ub tii. DooH heh'äät do hỹ pong jé hanäng do tado bä. Ti hyb n'aa dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bä baad had'op rabahadoo tan'oo bä. DooH baad had'op rabahadoo tan'oo bä sét ta baab kenäh had'yyt hẽ sa mas'ãã see P'op Hagä Do matym n'aa ranaheb'ooh doo. Ti hado had'yyt né hẽ ran'oo bä.

² Ta ky n'aa jaw'yyk do haja bä paawä baad had'op rabahadoo tan'oo bä P'op Hagä Do wë han'aa do ta hã rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa, dooh hyb n'aa wäd pé paawä sa masãäh wób raneboh bëeh, P'op Hagä Do bawug hõm hyb n'aa nesaa do sa hã hanäng doo. Sa h'yyb gó hanäng do paa kawug hõm bä paawä, dooh rahyb n'aa es'ee wäd bä paawä nesaa do ramoo bok do paah.

³ Ta tii hã dooh né hẽ baad ji hado däg P'op Hagä Do matym gó. P'op Hagä Do matym n'aa ta baab

had'yyt hē ramehen'aa doo, nesaa do awät nä sa h'yyb gó rahyb n'aa esee tan'oo bä.

⁴ Tii d' tawén hadoo, dooh né hē booj yb aj'yy majyyw haja bä, dooh kabara majyyw haja bä nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tado hõm bä.

⁵ Ti hyb n'aa badäk hahÿÿ bä Kristo kajaa noo gó kä P'op Hagä Do hä taky hadoo:

“Sa masããh majyyw a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

A matym n'aa a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

Ti hyb n'aa ÿ dab näng ÿ majyyw näng man'oo bä majyw ÿÿ ÿ banoo hyb n'aa ta säm”, näng paa ta kyyh.

⁶ “Doo magado bä õm rama heju doo.

Doo magado bä a matym n'aa a wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do mabawug hõm hyb n'aa paawä”, näng mäh.

⁷ “Tii bä hahÿÿ da käh ÿÿh:

‘Mahegãã P'op Hagä Doo. ÿ kaja däk, a kyy kerih doo gó käh ÿ n'aa takerih doo da, makarën do ÿ moo wät hyb n'aa.’ ”*

⁸ Doo m' sa masããh majyyw, dooh m' P'op Hagä Do matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, dooh m' ta wë rama ejuu doo P'op Hagä Do karën bä. Doo m' na-ããj hē takarën bä ta matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do tabawug hõm hyb n'aa paawä. Doo m' ta ti tagado bä, näng mä Kristo kyyh pooj jé. Ti taky

* **10:7** Saaw-Mo 40.6-8 hä takerii däk tii. Kristo kyyh ta Yb hä tii.

hadoo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejõ né paawä ta tii d' rabahed'oo.

⁹ Ta jawén hahỹ d' mä Kristo kyy kä: “Mahegã P'op Hagä Doo”, näng mäh, “ỹ kaja däk, makarën do ỹ moo wät hyb n'aa kä”, näng mäh. Gawatsig hõm pooj jé sa hã kamejũũ do rabahed'oo do paah, ta ti ta her'oot do hã ji bahapäh. P'op Hagä Do gasëets hõm hỹ kä ta tyw n'aa papuu j.

¹⁰ P'op Hagä Do karën do Kristo bad'oo do hyb n'aa, ta daaj hë Jesus Kristo kan'oo däk do hyb n'aa ër hyb n'aa tadajëp hyb n'aa, kado hõm nesaa do ër h'yyb tym gó hanäng do paah. Tsy t hë P'op Hagä Do wë ër tabasëew däg kãn. Sét nuu me dajëb hã takan'oo däk. Jããm né tii.

¹¹ Ta ãh hã had'yyt hë sa ky n'aa rod Arãw panaa hedoo do ramoo bok ramoo heb'ooh do P'op Hagä Do tób n'aa yt hã. Ta ãh hã had'yyt hë rama ejuu rama ejuu do paa péh, dooh né paawä ta ti haja bã nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tawug hõm bã.

¹² Tii d' nado Jesus Kristo bad'oo hỹ kä. Sét nuu me ub takan'oo däk nesaa do ër moo bok do hyb n'aa tadajëp hyb n'aa. Jããm né tii kä. Tii d' tabad'oo do jawén paa bã hỹ pong jé, P'op Hagä Do hub hënh, ta hã P'op Hagä Do weh'ëeh doo bã tabaso däg kãn.

¹³ Ti noo gó kä tagada ta majĩ P'op Hagä Do nes'ëem, Kristo raky daheeh P'op Hagä Do an'oo bã kä.

¹⁴ P'op Hagä Do hub hënh tawén so däg kãn, sét nuu me ër hyb n'aa tadajëp doo me baad had'op rabahado padëek tan'oo bã tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew bong doo.

¹⁵ P'op Hagä Do Sahee na-ããj hë ër tamaher'oot

ta ti ky n'aa. Hahỹỹ da ta kyyh:

16 “Hahỹỹ da papuuj Isaraéw buuj sii ta jawén ỹ kaner'oot doo:
Sa h'yyb gó da ỹ banoo kèh ỹ n'aa jaw'yyk doo.
Sa h'yyb tym gó da ỹ berih hadoo da tii”,† näng mäh.

17 Ti m' ahõm nä ta kyyh:

“Ỹ mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do paah.
Ỹ mabaan hõm da ỹ mejũũ do raky nadaheeh doo”,‡ näng mäh.

18 Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm do hyb n'aa baad nadoo do ji moo wät do paa kä, dooh hyb n'aa wät pé ramoo heb'ooh do paa sa ky n'aa rod ramoo boo bä nesaa do kado hõm hyb n'aa paawä.

19 Hỹỹ kä wakān haa hedoo doo, Jesus majyyw hyb n'aa neỹỹm doo gó er hajaa er ajëë p'ëë hadoo ta gawakõ tak'ëp P'op Hagä Do wë kasëew dāk do hadoo doo gó. P'op Hagä Do matym gó er hajaa er ahõm bä had'yyt hẽ ỹ hanäng péh.

20 Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm. Ta baa besuu n'aa tatab'ëes tii. § Edëb had'yyt hẽ da jé ta ti tyw n'aa gó P'op Hagä Do wë hahõm doo.

† 10:16 Jeremij 31.33 ‡ 10:17 Jeremij 31.34 § 10:20 P'ooj ub, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã ti anäng ta baa besuu n'aa pãan hebaan do s'ëëb. P'op Hagä Do kahesé doo bä noo gatsé n'aa tii. Dooh ji haja bä ta tii bä ji tabëej bã. Hỹỹ kä, Kristo hyb n'aa er hajaa P'op Hagä Do wë er ahõm bã.

21 Ti anäng ər ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tak'öp hyb n'aa jawyk doo, hỹ pong jé P'op Hagä Do bawät doo bä bag'ääs doo.

22 Ta ti hyb n'aa, taw'ääts hē ər h'yyb ehub doo me, baad ər h'yy ka'eeh doo me na-ääj hē ər kah'ũm P'op Hagä Do wë. Dooh ər h'yyb ər taky n'aa tapa wäd bä Kristo an'oo bä. Baad ər bahado däk na-ääj hē P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa ər hajaa P'op Hagä Do wë ər ahöm bä. **

23 Taw'ääts hē h'yy ganajëng doo me had'yyt hē ər gada baad hadoo do ər hã taky däng doo, ər gada ər hanäng doo. Ɛr hã ky däng doo, moo wäd had'yyt hē taky däng doo.

24 Taw'ääts hē ər tyw n'aa esoos nyy d' ər bad'oo ər h'yyb mahũm ər da hadoo doo, rah'yyb hadoo hyb n'aa, kamahñn heh'äät do ər mahang takah'ũm hyb n'aa, baad hadoo do ta wób wë ji moo wät do takah'ũm hyb n'aa na-ääj hē.

25 Taw'ääts hē dooh ər eréd bä P'op Hagä Do hyb n'aa ər kahet'aa doo, ta wób, h'yy gejë hõm do rabahed'oo doo da. Taw'ääts hē ta wób ər h'yyb en'yyim rah'yy gajëë hõm mahñh. Taw'ääts hē baad ta bahñh tii d' ər bad'oo, tabedaa däk Jesus matëeh do bë bahapäh do hyb n'aa.

26 Bë h'yy gejë hõm manä ȳ wén näng bë hã, ji

** 10:22 P'ooj ub Isaraéw buuj rabahed'oo do ky n'aa gó tabeh'ũm. P'ooj ub, ranahaja bä P'op Hagä Do tób n'aa hënh rahõm bä baad sa h'yyb nadoo do hyb n'aa, ratsawyyh sa hã booj yb taah ȳñh raju däk do paa ooj naëng mahang kamekuuj däk doo. Setsi ta ãh tabahado däk bä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü rabehop. Tii hä kä, baad rabahado padëek p'aa hënh. Tii hä rahajaa P'op Hagä Do tób n'aa hënh rabahõm. Ti ky n'aa gó tabeh'ũm.

h'yyb haj'aa hē Jesus ji mak'yyts bā, nesaa do ji moo wād nā bā had'yyt hē, ji hapēē dāg né paawā baad hadoo do ky n'aa hā, hỹ jawén dooh tanyy wād bā kā P'op Hagā Do hā ji anoo do pan'aa nesaa do ji moo wāt do kawug hōm do sām.

²⁷ Jāām né hē ti awāt heỹm doo gó ji gada P'op Hagā Do ji taky n'aa etyy do baad nadoo do wē. Jāām né da tēeg hōō tak'ēp haju do P'op Hagā Do majī gawats'iik do ti awāt da ta ti wē.

²⁸ P'ooj ub, Mosees ky n'aa jaw'yyk noo gó, radej'ēep paa sahōnh hē Mosees ky n'aa jaw'yyk do mak'yyts doo. Tanyy bā pawóp hē, tamawoob hē ta ti hapāh doo, dooh né rat'yyd mehīn bā ta ky n'aa jaw'yyk do mak'yyts doo.

²⁹ Nyy da bē hā? Dooh g'eeh ti bahānh P'op Hagā Do rejā da P'op Hagā Do T'aah makyys doo, Jesus majyyw ty n'aa ges'yyk doo, P'op Hagā Do Sahee ji tat'yyd mehīn do ky n'aa rejāā doo? Jesus majyyw né ti ta hyb n'aa ta tyw n'aa P'op Hagā Do wē gasēets hōm doo. Ta hyb n'aa né hē P'op Hagā Do wē rakasēew dāk paah.

³⁰ Ēr hapāh né hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hahỹ her'ood wāt doo: “Ÿ né ti sa sām habaanh doo. Ÿ né tii.”†† “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa etyy da ta karapee”,‡‡ nāng na-āāj mäh.

³¹ Tak'ēp ta ām n'aa nāng P'op Hagā Doo, hedēb had'yyt do moo gó ji tarejā dāg bā!

³² Taw'āāts hē bē hyb n'aa es'ee nyy da baad bē babok p'ooj ub, panyyg hanām do hā bē h'yy kadaw'uuh jawén paa bā. Tabad'op hē bē h'yy gejē

†† 10:30 Dew-Teronom 32.35. ‡‡ 10:30 Dew-Teronom 32.36, Saaw-Mo 135.14

hõm ti noo gó, baad nadoo do bë ahob né paawä.

³³ Bë hyb n'aa es'ee nyy da ta see pé noo gó bë raky n'aa rejãã paah, nyy da paa bë rarejãã. Bë nado paa tii, ti noo gó rarejãã doo, bë hyb n'aa esee paah, bë masa paa ta ti hah'oop doo.

³⁴ Ti noo gó bë t'yyd mehĩn paa bë da hadoo do radewäts b'ëeh doo, bë masa paa sa hã. Tsebee gó bë gadoo ti noo gó bë ma rado hõm doo, ti bahãnh baad hadoo do nahãnh do ti awät bë pooj jé hÿ pong jé bë hapäh do hyb n'aa.

³⁵ Ti hyb n'aa bë h'yy gejë hõm manäh. Baad had'yyt hë Jesus hã bë h'yy kae bä, tak'ëp baad hadoo do bë gadoo da.

³⁶ Taw'ãäts hë h'yyb jawyg gó, h'yy ganajëng doo me bë gadoo bë ahoop doo, P'op Hagä Do karën do bë bahaja däk bä kä, bë gadoo hyb n'aa bë hã taky däng doo.

³⁷ Hahÿy da P'op Hagä Do kyy kerih do ta ti ky n'aa:

“Edaa däk da ti hawät do kajaa.

Dooh da tatabëej bä taky däng do noo gó.

³⁸ Karapé haa, matym ÿÿ gó baad hedo padëek doo,
rah'yy ka'eeh do hyb n'aa da rababoo had'yyt hë.
Dooh da ÿ tsebee bä h'yy gajëe hõm do wë”, näng mäh.§§

³⁹ Eër kä, dooh ta tyw n'aa heréd hõm do ër ado bä, ragawatsig hõm doo hënh hahõm doo gó haboo däk doo. H'yy ka'eeh do ëer, nesaa do mahãnh hedëp doo.

§§ 10:38 Habakuk 2.3-4.

11

Ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿÿh

¹Hahÿÿ d' tahanäng pé ti ji h'yy ka'eeh doo: Baad ji bahapäh do ti ji h'yyb gó, ji gadoo né da ji pooj jé ji gada doo. Te hub né hē, ti awät né da ji nahapäh doo, baad ji bahapäh ji h'yyb gó.

²Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do wén gadoo er wahë makūūh.*

³P'op Hagä Do hã er h'yy ka'eeh do hyb n'aa, er hapäh hahÿÿh: Sahõnh hē badäk hahÿÿh, wē, kamarab, papÿÿj, sagõõh na-ããj hē, ta ky gabuuj né hē P'op Hagä Do pehuuj wät. Ji nahapäh doo me tapehuuj wät da hē ji hapäh doo.

⁴Baad ub Abéw makū h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hadoo do tama ejuu paah, ta hÿÿj Kaĩh ma ejuu do nahado. Ti hyb n'aa baad né hē m' Abéw P'op Hagä Do hã. Baad mä P'op Hagä Do hã Abéw ma ejuu doo. Badäk hahÿÿ bã Abéw nawäd wäd né paawä, da hē nã tah'yy ka'eeh do paa er hã tametëeh nyy da ji h'yy ka'eeh.

⁵Aj'yy Enók häd näng do P'op Hagä Do masäg kãn ta wē ta hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa paah. Dooh paa Enók dajëb bã. Dawuh up mäh. Dooh rawyyd wäd bã P'op Hagä Do mahūūm do hyb n'aa. P'op Hagä Do Enók h'yyb enäw had'yyt hē tabawät do hã, ta wē P'op Hagä Do mahūūm do pooj jé.

⁶Ji h'yy kanae bã, dooh ji haja bã P'op Hagä Do ji h'yyb enäw bã. Jé karën do P'op Hagä Do wē tahõm bã, jããm né hē tahajaa, P'op Hagä Do awät né hē

* **11:2** *Er wahë makūūh* tawén erii wät, ta wakãän, Isaraéw buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do tama erih do hyb n'aa. Isaraéw buuj sa wahë makū ti sa ky n'aa tamaher'oot doo.

taky dahé bã, baad hadoo do P'op Hagä Do anoo ta hã hesoos do hã taky dahé bã.

⁷ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa Nowéh tatamaa jat marakate, ta ÿÿm, ta taah, ta taah äj raked'ëöp do hood n'aa. Marakate tatamaa jat Nowéh P'op Hagä Do maher'oot jawén paa bã sa pooj jé hana do ranahapäh nä doo. Nowéh h'yy ka'eeh doo, ta metëë n'aa ta wób sa hã. Nesaa do hã ta wób raky n'aa kety däk, Nowéh h'yy ka'eeh doo da rah'yy kana'eeh do hyb n'aa. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hë baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad Nowéh wén hado däk ta matym gó.

⁸ Abaraãm h'yy ka'eeh do hyb n'aa tawén ky dahé wät P'op Hagä Do maher'oot noo gó hëej s'ee hënh tabahôm hyb n'aa, hëej ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo hënh. Abaraãm ky dahé wät, tatsyym kadoo, dooh né paawä tahapëë bã n'yy hënh ta ti hëej badäk.

⁹ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa hëej ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo bã tabawäd wät ta s'ee hënh naa hadoo doo da. Ta tii bã jé pad'yyt hë takeh'ÿÿt. Sa masãäh byyh s'ëëb sa tób rah'ÿÿt doo. Tii d' né paa Isak, Jakóh rabad'oo. Sa hã na-ãäj hë P'op Hagä Do ky n'aa enooh paa hëej Abaraãm hã taky n'aa enooh do paah.

¹⁰ Ta tii d' paa Abaraãm rawén bok panang P'op Hagä Do mo haj'aa hã, nahänh doo, hÿ pong jé badäk do ragada do hyb n'aa.

¹¹ Abaraãm h'yy ka'eeh do hyb n'aa, neta né paawä ta ÿÿm Sarah, tabëej däg né paawä ta baab n'aa ta ÿÿm sii tabetaah hyb n'aa, Abaraãm panaa

nyy dāk, P'op Hagä Do moo wät né hē ta hā taky däng do taky daheeh do hyb n'aa.

¹² Ti hyb n'aa kā, edaa däg né paawä tadajëp do ta t'aah benäng noo gó, sagõõh hawób dāk, hood tęg hawób däg ta panaa ta jawén kā.

¹³ Abaraãm, Isak, Jakóh na-ããj hē radejëp sa hã P'op Hagä Do ky n'aa eno dāk do paa ragadoo do pooj jé. Ti hadoo né hē, rah'yy kae had'yyt hē radejëp bã kā. Ti hyb n'aa, dawëë naa rahapäh hadoo sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah. Tsebee gó ragahëen ti sa h'yyb gó. Dooh m' badäk hahỹ tado bã sa panang heh'äät, sa nooh. Ta s'ee hēnh naa, ta wób sa hãj n'aa bã habok do hadoo mäh, sa nooh.

¹⁴ Sa hãj n'aa pan'aa hes'oos do tii, ta ti hedoo do her'oot doo.

¹⁵ Dooh hëej reréd hõm do paa tado bã rah'yyb padëek doo. Tii d' tado bã paawä, rahaja paawä rababaaj nã p'aa hēnh t'ĩ hēnh.

¹⁶ Panang hỹ pong jé badäk doo, hëej reréd hõm do bahãnh baad hadoo do resoos. Ti hyb n'aa, dooh P'op Hagä Do nu mebyy bã, “ÿ ti rah'yy kaha'eeh doo”, ta her'ood bã. Tenyyw hõm sa panang pan'aa hỹ pong jé.

¹⁷⁻¹⁸ Abaraãm P'op Hagä Do metyy noo gó, taju paawä ta t'aah Isak P'op Hagä Do wë. Tii d' tawén doo paawä, baad P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Isak, sét had'os do ta t'aah Abaraãm aju paawä, hahỹ da paawä P'op Hagä Do ky hadoo paa ta hã: “Isak hanaa da a panaa heh'äät.”†

¹⁹ Abaraãm hã, P'op Hagä Do hajaa dejëp do ragenä boo bã tan'oo bã. Ti hyb n'aa, dooh né

† 11:17-18 Genesis 21.12

paawä Isak tadajëëb bä, ta t'aah tagadoo p'aa hënh, dajëp do mahang taganä wät hadoo.

²⁰ P'op Hagä Do hä Isak h'yy ka'eeh do hyb n'aa taky n'aa edëng Jakóh, Esauh daheeh, sa pooj jé hawät do hä.

²¹ P'op Hagä Do hä Jakóh h'yy ka'eeh do hyb n'aa tadajëb pooj jé taky n'aa edëe wät mä pawóp hadoo do Joséh taah, tii bä m' ta tatu hä tanu hyy häng bä m', P'op Hagä Do taj'aa etsëë kán.

²² Joséh h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tabedaa dák bá tadajëp doo, taky däng mä Esit bá naa Isaraéw buuj raban'yyh da ta jawén. P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejüü sa hä nyy d' rabad'oo ta k'yy paa hä.

²³ P'op Hagä Do hä Mosees yb, Mosees yÿn rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Mosees benäng do jawén paa bá, tamawoob hë kamarab noo gó rajejën mä Mosees. Anäm mä sa hä sa t'aah. Dooch m' rajeÿÿm bá häj n'aa wahë n'aa mejüü doo.

²⁴ P'op Hagä Do hä Mosees h'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh takarën bá Paraóh toog t'aah ramanëënh karapee tanado wät bá kä.

²⁵ Dooch takarën bá nesaa do moo heb'ooch do sa da tah'yyb hado bá. Dooch takarën bá sa sii tatsebee bá. Ji wad'iits ti ta tii, ta hä. P'op Hagä Do karapee, Isaraéw buuj, sa sii rarejää do takarën tagadoo.

²⁶ Tak'ëp baad ub ta hä Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do kajaa do tagada do hyb n'aa ta hä raky n'aa rejää doo. Tak'ëp ky n'aa gebah do Esit häj n'aa bá hanäng do bahñh ti ta hä. Raky n'aa rejää do tawén gadoo, baad hadoo do ta sãm tagada do hyb n'aa ta pooj jé.

27 Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né hẽ tawén eréd hõm Esit häj n'aa. Dooch Esit häj n'aa wahë n'aa kawajãän do tajeÿÿm do hyb n'aa tado bä. Dooch tah'yy gajëë hõm bä, P'op Hagä Do ji nahapäh do tahapëë däk do hyb n'aa.

28 P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tajejũũ Pas-kowa heen n'aa Isaraéw buuj ratab'ëës. Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tajejũũ b'éé majyyw repeets hõm sa tób noo bä, dajëb manaa do sa taah wah'ëeh hedoo do tanadej'ëep hyb n'aa.

29 Isaraéw buuj rah'yy ka'eeh do hyb n'aa rabatsëg hõm akajar Hahiin Do häd näng doo me, bawoonh do ji mahõm do hadoo. Esit buuj kä rakarën bä paawä rabatsëg hõm Isaraéw buuj sa jawén, pehãs mã naëng me.

30 Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Jerikó häd näng do panang hadë pä s'ëëb kajäg bëeh, setsi ta ãh noo gó Isaraéw buuj ranu haw'õöd bong jawén paa bä.

31 ÿÿnh Rahab häd näng doo, hajõk do sii he'ÿÿh do paah, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa dooch tadajëb bä ta wób sa sii, panang babuuj P'op Hagä Do ky nadah'eeh do sa sii. Baad mã Rahab gadoo paa pawóp hadoo do Isaraéw buuj panang begã n'aa. Tamo n'aa jesuu, tajejën.

32 Badawëët paawä Gidejõn, Barak, Sãn-Sãw, Jepeté, Dawi, Samuéw häd enäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod na-ãäj hẽ sa ky n'aa ji maher'ood bä.

33 Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa ta ti sa wób rado hõm sa majĩ häj n'aa. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad P'op Hagä Do karën doo da ti sa wób rabag'ããs. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do

ky n'aa enooh do ragadoo. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do noo mesoo awad.

³⁴ P'op Hagä Do hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa tēeg hōō tak'ēp haju do mahānh sa wób raked'ēēp. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa sēn-jeer mahānh raked'ēēp sa wób. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, nahej'oonh do paa hejooj padēēk. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa rakarejan sa majīi sii rakaneb'ooh noo gó, sa majīi ranes'ēēm.

³⁵ Ÿÿj wób p'aa hēnh ragadoo sa taah dejēp do mahang genä bong doo.‡

Sahōnh hē ta ti hedoo do ta wób rahapēē né paawä, h'yy ka'eeh do wób rahoop sa hã rarejää doo. Rahob had'yyt hē, dejēp. Dooh P'op Hagä Do raky n'aa jejēn bā raked'ēēp hyb n'aa paawä. Tak'ēp baad ji bawäd had'yyt do hÿ pong jé, ragenä bong bā kã, ti ragahēen.

³⁶ H'yy ka'eeh do wób raky n'aa rejää, rahewyyh. H'yy ka'eeh do wób ramoo mewyyt, ratsyym mewyyt haak sapuuw hadoo doo me, ragadahew'ēēs doo gó radewäts b'ēeh.

³⁷ Pã me ramakut h'yy ka'eeh do wób radejēp hyb n'aa. H'yy ka'eeh do wób rabaa gehōg hōm seer me. H'yy ka'eeh do wób sēn-jeer me radej'ēēp. Jé pad'yyt hē h'yy ka'eeh do wób raked'ēēp sa majīi mahānh. Jääm hē b'éé byyh kabara byyh h'yy ka'eeh do wób sa saroor. Dooh sa wē hanyys péh. Kasuud is paah. Rano n'aa masoo, rarahejää.

³⁸ Banawäng doo bā, waēē mahang, pä yb gabaho doo gó, k'ääts yt hã gabaho doo gó na-ääj

‡ **11:35** P'op Hagä Do ky n'aa rod sa hã masa do P'op Hagä Do hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa tii.

hē rababok paah. Dooh rahyb n'aa p'eed bā badāk hahỹỹ bā hanāng doo. Baad had'op ta tii. Badāk hahỹỹ bā habong do wób, P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do sa bahānh ta tii, baad hadoo doo.

³⁹ Baad ub ta ti sahōnh hē P'op Hagä Do hā, ta hā rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ti hadoo né hē, dooh paa ragado bā sa hā P'op Hagä Do ky n'aa eno dāk do paah.

⁴⁰ Rawén ganadoo paa ta tii, baad hadoo doo, pooj jé taky n'aa enooh do bahānh, P'op Hagä Do h'yyb dāng do hyb n'aa sa hā er hā na-āāj hē, séd demuun baad had'op er bahadoo hyb n'aa kã.

12

Dooh ji h'yy gajëe hōm bā baad nadoo do ji ahob né paawā ky n'aa hahỹỹh

¹ Ti hyb n'aa kã, hajōk h'yy ka'eeh do paah, p'ooj ub habong do paa er rahapāh do hyb n'aa, taw'āāts hē er eréd hōm sahōnh hē ji tahewaat doo, baad nadoo do ji tamasoo do na-āāj hē. Taw'āāts hē h'yy ganajëng doo me P'op Hagä Do karēn doo da er aboo had'yyt hē hỹ jawén, tsyym kas'ỹỹ do h'yy ganajëng doo me rawaj'aah doo da rakajaa bā kã.

² Taw'āāts hē Jesus hā er h'yyb padëek. Er h'yy ka'eeh do du na do tii, er h'yy ka'eeh do kah'ũũm hanoo do tii. Tak'ëp tsebé do ta pooj jé tagadoo tagada do hyb n'aa tagadoo paa b'aa kajatsëk do hā tadajëp doo. Dooh hyb n'aa Jesus nu mebyng pé ta tii d' tadajëp do hā. * Tii bā kã, P'op Hagä Do sahōnh

* **12:2** Judah buuj sa hā, b'aa hā ji dajëb bā tak'ëp ji nu mebyng. Sa hā P'op Hagä Do ky n'aa was'ee dāk do tii d' dajëp doo. Ti hadoo né hē, dooh Jesus nu mebyy bā, baad hadoo do ta pooj jé tagada do hyb n'aa.

hē bag'āās do hub hēnh tabaso kän, takaweh'ēeh doo bä.

³ Bē hyb n'aa newē nyy da dooh Jesus h'yy gajēē hōm bä, tak'ēp ajyy nesaa do moo heb'ooh do ta hā rakamajē né paawä. Bē hyb n'aa newē Jesus, bē h'yy gejë hōm mahānh.

⁴ Bēeh, dooh dajēb bē ahob nä bä nesaa do hā bē h'yy keb'aah do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'āāts hē bē h'yy keb'aah né hē, bē h'yy gejë hōm manäh.

⁵ Bē mabaan hōm P'op Hagä Do kyyh bē tah'yyb en'yyim do hyb n'aa bē tamaher'oot doo. Bēeh, ta taah hā tabaher'oot tii. Hahỹỹ da ta kyyh ta kyy kerih doo gó:

“Tah yỹ, mamak'yyts manä mahỹỹnh do hadoo doo me Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do òm tametēek doo.

H'yy gajēē hōm manä tak'ēp hadoo doo me òm tamaher'ood bä, òm tah'yy geām bä.

⁶ Mahỹỹnh do hadoo doo me Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do metēek takamahän do hā.

Sahōnh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do gadoo doo, ta taah hedoo doo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hewyyh hadoo ta see pé noo gó tametēek hyb n'aa”, † nāng ta kyyh.

⁷ Baad nadoo do bē ahoop doo, bē tametēek do pan'aa tii. Ta taah bē bahado dāk do hyb n'aa, ta t'aah hā tabad'oo doo da bē hā tabad'oo ta ti metēeh. Sahōnh hē né hē sa taah hedoo do mahỹỹnh hadoo doo me sa yb metēek.

† 12:6 Proweh-Bijos 3.11-12

⁸ Mahỹnh do hadoo doo me P'op Hagä Do bë tama net'ëeg bä paawä, sahõnh hẽ ta taah tametëek doo da, tii bä dooh paawä ta taah heh'äät bë do bä. Yỹnh daap hetaah do taah hadoo paawä bë tii bä.

⁹ Èr karepé noo gó, èr yb badäk hahỹh bã hanäng doo, mahỹnh do hadoo doo me èr rametëek, èr wén weh'ëeh èr yb. Ti hyb n'aa taw'ääts hẽ ti bahãnh èr Yb hỹ pong jé hawät do èr ky daheeh, ta pa had'yyt hẽ èr babok hyb n'aa.

¹⁰ Pawóp its ta baab noo gó ji yb ji rametëek baad hadoo doo me sa hã, èr rabaw'ëeh hyb n'aa. P'op Hagä Doo kä èr tametëek baad tabahadoo hyb n'aa èr hã, baad had'op, tsyt hẽ nesaa do mahãnh èr babok hyb n'aa kä, tsyt hẽ nesaa do mahãnh tabawät doo da.

¹¹ Ji hã rametëek doo, ji rahewyyh doo, dooh né hẽ ji genaag bã ta tii d' ji hã rabad'oo do ti noo gó. Hejooñh ji hã, datés ji hã. Ti hado né paawä, ta jawén kä, P'op Hagä Do mo haj'aa ji ahob wät do hyb n'aa ji h'yy ganyy däk bã kä, tak'ëp h'yyb nyw gó baad had'op doo gó ji bawät tan'oo bã kä.

¹² Ti hyb n'aa kä, bëeh, h'yyb nahejooj padëek doo, bëeh, h'yyb nahedo padëek doo, taw'ääts hẽ bë h'yy kahej'oonh, bë h'yyb hedo p'aa hẽnh.

¹³ Taw'ääts hẽ tyw n'aa dajang doo me bë babok, h'yyb nahed'oo do rah'yy ganejë hõm hyb n'aa, p'aa hẽnh baad had'yyt hẽ Jesus tyw n'aa gó rababok hyb n'aa kä.

Dooh ji mak'yyts bã ji P'op Hagä Do maher'oot do ky n'aa hahỹh

14 H'yyb nyyw gó bē aboo sahõnh hē sa wē. Tsytt hē, nesaa do mahãnh, P'op Hagã Do wē bē aboo had'yyt hē. Tsytt hē nesaa do mahãnh ji naboo bã, dooh da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ji hapëë bã da.

15 Baad bē masaa bē da hadoo doo, dooh bē mahang makyys pé ji hã P'op Hagã Do ky ennyim doo. Ji hã P'op Hagã Do ky ennyim do makyys doo, ta hã h'yy gajëë hõm doo, baad nadoo do tadu n'aa, ta wób tah'yyb tatuk ta nemuun dawëë P'op Hagã Do mahãnh rababok hyb n'aa.

16 Bē hyb n'aa matakã bē mahang tanaỹỹh hyb n'aa ta ỹỹm nadoo do sii, ta patug nadoo do sii. Bē hyb n'aa matakã bē mahang tananãng hyb n'aa P'op Hagã Do waneh'ëeh do Esauh makũ bad'oo doo da. Sét ta waa hyb n'aa tesëem hõm, tan'oo dák ta wah'ëë hadoo do paa ta hỹỹj hã.

17 Bē hapäh né hē, ta jawén, ta yb ky n'aa edëng takarën bã, dooh ta yb gado wäd bã. Aód né paawã dooh tahaja wäd bã tahỹỹd bã tabad'oo do paah.

18 Ti hyb n'aa, taw'ããts hē h'yy ganajëng doo me baad had'yyt hē ër h'yy ka'eeh. Baad ub né hē ta tyw n'aa papuuj, p'ooj ub Mosees hã kametã dák do bahãnh tii. Dooh bē kaja dæg ji hapäh do waëë bahõõ dák doo bã, tak'ëp tabadagyp doo bã, bah'ood darung do bawät doo bã, ër wahë makũ rabad'oo do paa hadoo.‡

19 Dooh bē maa napëë bã b'éé s'ããn gamehỹỹh do ky ka'eeh doo. Dooh bē maa napëë bã P'op Hagã Do kyyh ãm n'aa nãng doo, ta ti ramaa napäh do paa hadoo. Ramaa napäh bã m' rabetsëë P'op Hagã Do ky ym hyb n'aa sa hã taheer'oot doo.

‡ 12:18 *Ër wahë makũũh* tawén her'oot, ta wakããn Isaraéw buuj tama erih do hyb n'aa hahỹỹh.

²⁰ Tak'ëp rajeÿÿm do hyb n'aa, dooh m' rahaja bä ragado bä P'op Hagä Do mejũũ doo: “Dajëp né da waëë hã moo däng doo, bë masããh see na-ããj hë dajëp né hë da. Ji akut pä me tadajëp hyb n'aa”, § näng paa ta kyyh.

²¹ Tak'ëp mä ta äm n'aa näng Mosees hapäh doo. Ti hyb n'aa m' taky hadoo: “Tak'ëp ÿ kajajän ta äm n'aa hã”, ** näng mäh. Ti hadoo paa sa hã.

²² Èr hã kä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm. Pooj jé sa hã kametä däk do nahado tii. Waëë hadoo ji matym me ji nahapäh do wë, Sijõn häd näng do wë bë kaja däk. Jerusarënh hÿ pong jé badäk doo hënh, P'op Hagä Do hedëb had'yyt do panang wë bë kaja kän. Tak'ëp hajök do äãs tseb'ee doo gó hÿ pong jé rakata padëek doo bä bë kaja kän.

²³ P'op Hagä Do taah wah'ëeh hedoo do sa wë bë kaja däg kän. Hÿ pong jé sa häd kerii däk. Sa wób bë bahado däk. P'op Hagä Do wë bë kaja kän, sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong do ky n'aa etyy doo. Baad habok do paa hÿÿ kä baad had'op do hado däk do sa wë bë kaja kän do hadoo. ††

²⁴ Ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh do Jesus gasëets hõm do wë bë kaja kän. Baad ta majyyw èr h'yyb tym tabenyww däk. Abéw majyyw nahado, k'ääts gó naa P'op Hagä Do hã tabetsëë P'op Hagä Do babaanh hyb n'aa ta sãm. †† Jesus majyyw etsëë hadoo P'op Hagä Do hã tam-

§ **12:20** Esodo 19.12-13 ** **12:21** Dew-Teronom 9.19 †† **12:23** Jesus hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa hÿ pong jé babuj n'aa ji bahado däk, dooh né paawä t'ĩ hënh ji awäd nä bä. Ti hyb n'aa né hë sahõnh hë tetsén do wë ji kaja däk tanooh. †† **12:24** Genesis 4.10

abaan hõm hyb n'aa sahõnh hẽ nesaa do ər moo bok do paah.

²⁵ Ti hyb n'aa bë mak'yyts manä Jesus ər tama-her'oot doo. P'ooj ub, P'op Hagä Do kyyh badäk hahỹỹ bã Mosees sa hã tamaher'oot do mak'yys doo, nesaa do hã raky n'aa kety däk tii. Ti bahãnh ji P'op Hagä Do rejãã do ər ahoop da hỹ pong jé naa ər tamaher'oot do ər mak'yyts bã. Dooh ər haja bã ər kejën bã ta ti mahãnh.

²⁶ P'ooj ub waëë Sinaih häd näng doo bã sa sii P'op Hagä Do baher'oot noo gó, tak'öp badäk hahỹ katajus wät ta ky haj'aa. Da hẽ kä hahỹỹ da P'op Hagä Do ky däng: “Sét nuu me ti awät nä badäk hahỹ had'yyt nado katajuus ỹ an'oo bã. Wë na-ããj hẽ katajuus da ỹ an'oo bã”, näng ta kyyh.

²⁷ “Sét nuu me ti awät nä” taher'ood bã, gawatsig da tapehuunh do paa hahãnh doo, naym doo, tahanäng pé tii. Jããm né hẽ haym nahãnh doo.

²⁸ Ti hyb n'aa, panang banahãnh do ər gadoo da do hyb n'aa hỹ pong jé P'op Hagä Do bag'ããs doo bã, taw'ããts hẽ dooh ər eréd bã P'op Hagä Do ky enyym do ji hã. Taw'ããts hẽ takarën doo da, ər j'aa etsë ta hã. Taw'ããts hẽ P'op Hagä Do ər hyb n'aa jew'yyk ər hyb n'aa meuunh doo me. Taw'ããts hẽ ta wë ər kadaduu doo me ər j'aa etsë ta hã.

²⁹ Taw'ããts hẽ tii d' ər bad'oo, tëëg hõõ sahõnh hẽ tagawats'iik do hadoo P'op Hagä Do ər h'yy kaha'eeh doo.

13

Nyy da ji bawät do ky n'aa hahỹỹh

¹ Taw'ããts hẽ bë kamahãnh had'yyt hẽ bë da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

² Taw'ãäts hē baad bē gadoo bē tób bā ta s'ee hēnh naa hena doo. Tii d' ta wób rabad'oo do hyb n'aa paah, ãäts né ti ragadoo, dooh né paawä rahapëë bā ãäts rado bā.

³ Taw'ãäts hē ragadahew'eëts doo gó radewäts b'ëëh do bē hyb n'aa esee, bē masaa. Bē hyb n'aa newë nyy d' bē karēn paawä bē hā ta wób rado bā, bē tado bā paawä ēnh radewäts b'ëëh doo. Bē hyb n'aa newë na-ãäj hē rarahejãä doo, bē hā pé hado né paawä ta tii.

⁴ Taw'ãäts hē bē sahōnh hē bē hyb n'aa jew'yyk ji katëë doo. Masuuj nado tii. Taw'ãäts hē ȳnh patug dooh ta ȳm tawad'ii bā ȳnh see wë. Taw'ãäts hē ȳnh na-ãäj hē dooh tawad'ii bā ta patug. Tii d' ȳ wén her'oot, baad nadoo do hā P'op Hagä Do ky n'aa etyy da sa ȳm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii ha'ȳh doo.

⁵ Bē kamahān manä dajëër. Taw'ãäts hē bē h'yy gadeja bē wë hanäng do hā. Tii d' bē ȳ wén maher'oot, hahȳ da P'op Hagä Do ky dang do hyb n'aa: “Doooh òm ȳ eréd bā. A pa had'yyt hē ȳ bawät”,* näng mäh.

⁶ Ti hyb n'aa, hejooonh do èr hā takametä bā, dooh èr hyb n'aa tón bā. P'op Hagä Do hā èr h'yy kasadä do hyb n'aa hahȳ da èr hajaa èr ky hadoo:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do masa ȳ n'aa. Doooh da ȳ eỹm bā.

Doooh hajaa pé hā ȳ ramoo bok péh.”†

* 13:5 Dew-Teronom 31.6 † 13:6 Saaw-Mo 118.6-7

7 Bë hyb n'aa es'ee bë wahë n'aa bë h'yyb mah'ũüm do paah, P'op Hagä Do panyyg bë rama-her'oot do paah. Bë hyb n'aa newë nyy da rababok paa radejöp bä kä. Taw'ääts hë rah'yy ka'eeh do paa da bë h'yy ka'eeh.

8 Jesus Kristo dooh takahÿÿd bä. P'ooj ub tabawät doo da, da hë na-ääj hë tabawät, hÿ jawén na-ääj hë tabawäd had'yyt da.

9 Ti hyb n'aa bë an'oo manä ta s'ee hënh bë rah'yyb mah'ũüm hajõng hedoo do ta see ky n'aa me rama metëek doo me. Taw'ääts hë ji wë P'op Hagä Do ky ennyim do bë tah'yyb hej'oonh, baad bë h'yy kae had'yyt hë hyb n'aa. Sa waa, sa tä ratayy do hä bë hyb n'aa matakä manäh. Dooh ta ti masaa bä tayy do sa hä.

10-11 Èr wë ti anyy däg kän nesaa do èr moo bok do hado hõm doo, Jesus, èr hyb n'aa dajöp doo. Sa masääh wób majyyw Judah buuj sa ky n'aa rod wahë n'aa tamahũüm P'op Hagä Do tób n'aa gawakõ t'õp gadäk doo gó P'op Hagä Do matym gó, nesaa do ramoo bok do paa kado hõm hyb n'aa. Sa hä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hä moo heb'oooh doo, dooh rahaja bä rawëë bä ta ti booyyb, kabara dab. Panang bahãnh rabaju hõm tii. Ta tii pé né hë, P'op Hagä Do matym gó nesaa do hado hõm do ti Jesus.

12 Ta hä kaja däk sahõnh hë sa ky n'aa rod rabad'oo do paah. Ti hyb n'aa, Jesus na-ääj hë ahob wät panang bahãnh, ta majyyw hyb n'aa tsyt hë P'op Hagä Do wë tabasëew hõm hyb n'aa ta karapee.

13 Ti hyb n'aa kä, panang bahãnh Jesus

ramahũũm doo da, ta hã rarejãã do tabahoop hyb n'aa, taw'ããts hẽ er na-ããj hẽ er eréd hõm Jesus ganadoo do rabahed'oo doo. Taw'ããts hẽ er gadoo Jesus hyb n'aa er raky n'aa rejã bã, Jesus gado dāk do paa hadoo ta hã raky n'aa rejãã doo.

14 Ta ti ÿ wén her'oot, dooh babã er panang heh'ãät nahänh do tado bã. Hÿ pong jé er panang heh'ãät do ti er gada doo.

15 Jesus er ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahadoo do hyb n'aa, taw'ããts hẽ Jesus wë er bahõm er j'aa etsëe had'yyt hẽ hyb n'aa P'op Hagä Doo. Da hẽ er j'aa etsë doo, P'op Hagä Do matym n'aa hadoo né hẽ tii, P'op Hagä Do ji hyb n'aa jew'yyk do né hẽ tii.

16 Bë moo boo had'yyt hẽ baad hadoo do bë da hadoo do wë. Bë mabaan manã tii. Bë masaa had'yyt hẽ ta wób bë wë hanäng doo me. Bë mabaan manã tii. P'op Hagä Do matym n'aa hadoo tii. P'op Hagä Do h'yy gadajang ta tii hã.

17 Taw'ããts hẽ bë ky dahé, bë hyb n'aa jewyyg Jesus hã h'yy ka'eeh do hyb n'aa bë wahë n'aa hedoo doo. Bë rahagãã had'yyt hẽ, rahapäh do hyb n'aa P'op Hagä Do wë rakametëeh hyb n'aa ta jawén kã nyy da paa bë rabahag'ããs. Bë an'oo manã bë rahyb n'aa tón, baad nadoo do hyb n'aa ta ti bë hã. Ti hyb n'aa taw'ããts hẽ bë ky dahé né hẽ, tseebe gó bë rabahag'ããs hyb n'aa.

18 Bë ky n'aa ets'ëë ãã hyb n'aa P'op Hagä Do hã. ãã hapäh, baad ub ãã h'yyb. Baad ub ãã baboo had'yyt hẽ ãã karën.

19 Tak'öp bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagä Do banoo hyb n'aa nayyw hẽ ÿ matëeh hyb n'aa bë wë.

Ky n'aa kedëng do ky n'aa hahÿÿh

²⁰⁻²¹ ÿ karën P'op Hagä Doo, h'yyb nyyw ji hã hanoo doo, bë hã tabanoo sahõnh hẽ baad hadoo doo, takarën do bë bahajaa bë moo bok hyb n'aa. ÿ karën Jesus Kristo hyb n'aa tamoo wät ër h'yyb gó tagen'aak doo. Ta tyw n'aa papuuj nahãnh do P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa Jesus majyyw gasëets hõm do hyb n'aa, p'aa hënh Jesus ër Wahë N'aa ganä wät dejëp do mahang P'op Hagä Do an'oo bä. B'éé hagã n'aa wahë n'aa heh'äät do ti Jesus.‡ Taw'ääts hẽ Jesus Kristo ër j'aa etsëe had'yyt hẽ. ÿÿ. Tii d' né hẽ. Taw'ääts hẽ.

²² Wakã haa hedoo doo, baad bë gado hahÿ bë ÿ ma erih doo gó bë ÿ maher'oot doo. Dooch tadawëd bä ÿ ma erih doo.

²³ Bë ÿ maher'oot, dooh ër hÿÿj hadoo do Tsi-moot ragadahew'ëes doo gó tag'ëed wäd bä. Rado nyyh. Nyyw hẽ takaja bä babä, ÿ mahũũm da si ÿÿ, bë wë ÿ beg'ääs bä.

²⁴ Bë maher'ood äã hyb n'aa esee bë wahë n'aa hedoo doo, sahõnh hẽ P'op Hagä Do karapee na-ääj hẽ. Itarija häj n'aa buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do bë m' rahyb n'aa esee.

²⁵ ÿ karën P'op Hagä Do ky ennyym bë wë. Jääm hẽ kä.

‡ **13:20-21** Ër hagã n'aa heh'äät tahanäng pé tii.

Pop Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh
The New Testament in the Nadëb language of Brazil
(BR:mbj:Nadëb)

O Novo Testamento na língua Nadëb do Brasil

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nadëb (Nadëb)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nadëb

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023
c5681c4e-55f8-5b64-badf-af07c5e28afc